Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...най 1921 оной ...н 21-һээ гарана | № 15 (13639) | 1972 оной январиин 19, среда | Сэн 2 мүнгэн

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. Н. ЗОНТАГЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын автомобильна ажахынуудта үни удаан саг соо аша туһа ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь түлөө, мүн ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай транспортна управлениин Улаан-Үдын 2-дохи ашаанай автотранспортна предприятиин начальник **Зонтаг** Алексей Николаевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной январиин 17.

БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ БУЛТАДАА ТЭМСЭЕЛ!

...ЕСПУБЛИКЫН МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ, ТАРЯАН АЖАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД ...БОЛОН ЛУГОВОДУУДАЙ ЗҮБЛӨӨНДЭ ХАБААДАГШАДАЙ АБАҺАН 1972 ОНОЙ

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

...дэнэр, механизаторнууд, таряан ажалай хү...рилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, рес...икын механизаторнуудай, газар таряалан...үрүүшүүлэй зүблөөндэ сугларжа, хүдөө ...ын үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдые зүбшэн хэл..., газар таряалангаа саашадаа һайнаар эр..., таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ, ороохо ..., хартаабха, овощ болон малай тэжээл ...тые ехэдхэхэ талаар 1972 оной зорилгонуу...одорхойлһон байнабди.

...гэрэгшэ жэл бидэнэртэ хэээз хэээзэнэйхи...өрөө бэрхэ жэл байгаа. Хабарай ган гасуур, ...й үер хаа хаанагүй тооной таряалан ба саб...нда ехэхэн хохидол ушаруулһан байна. Тии...ые партиин, Совет гүрэнэй айхабтар ехэ ту...ын, механизаторнууд болон колхоз, сов...дай бүхы ажалшадай үсэд шангаар хүдэл..., техникэеэ шадабаритайгаар ашаглаһанай, ...уудай, республикын һурагшад-залуушуулай ...туһаламжын ашаар республика дотор муу ...урагаса абтаһан байна.

...рилгын гектар бүриһөө 10,6 центнер та... абтаа. Энэнь 1970 ондо абтаһанһаа 1,1 ...нерээр ехэ болоно. Мухар-Шэбэрэй, Кабан..., Хяагтын, Зэдын, Прибайкалиин аймагуу... колхоз болон совхозууд гектар бүриһөө ...—15 центнер таряа хуряажа абаа. Мухар-Шэ...й аймагай «Родина», «Искра» колхозууд, ...тын аймагай «Родина», Ранжуровай нэрэм..., Бэшүүрэй Калининай нэрэмжэтэ, Зэдын ...гай Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозууд ...ар бүриһөө 18—19 центнер ороохо абаһан ...

...агтын аймагай «Родина» колхозой Иван ...вич Яковлевай, Зэдын аймагай XX парт...дын нэрэмжэтэ колхозой Василий Павлович ...овой, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» ...зой Дмитрий Митрофанович Полянскиин, ...урэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхо... Василий Агеевич Куприяновай тракторно-та... ажалай бригаданууд гектар бүриһөө 20, ...энһээ дээшэ центнер таряа суглуулһан бай...

...спубликын колхоз болон совхозууд гүрэндэ ...а худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, хү...хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ хааһан, урда жэлнүү...иһээ ехэ ороохо таряа малай тэжээлдэ үлөө... байха юм. Ороохо таряа ехээр хуряаха, гүрэн...түсэбһөө үлүү таряа худалдаха талаар амжал...үйлаһанай түлөө республикамнай Бүхэрос... социалис мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлээ.

...банскын, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй, Бэ...рэй, Хяагтын аймагуудай ажахынууд хар...хын һайн ургаса хуряаһан байна.

...Олонхи колхоз, совхозуудынай тэжээлэй урга...нуудай, үбһэ ногооной һайн ургаса абажа, ...ын малай үбэлжэлгэдэ хэрэгтэй тэжээл бэ...лэһэн, колхозникууд болон совхозуудай хү...мэришэдэй үмсын малда тэжээлээр туһалһан ...на.

...Хяагтын аймагай «Родина», Ранжуровай нэ...мжэтэ колхозууд, Хүдэриин болон Алтайн сов...хозууд, Улаан-Үдын аймагай «Искра», Ленинэй ...нэрэмжэтэ колхозууд, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Заганский», «Искра», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд гектар бүриһөө 21—26 центнер үбһэ абаа.

Хүдэриин совхозой М. Н. Зимеревэй, Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой А. Д. Колодиной, Баргажанай аймагай Бодоной совхозой Н. М. Коркиной болон бусад хэдэн луговодуудай звенонууд гектар бүриһөө 30 гаран центнер үбһэ ургуулжа абаа.

Улаан-Үдын, Захааминай, Бэшүүрэй, Кабанскын болон бусад аймагуудай колхоз болон совхозууд тэжээл бэлэдхэлгэдэ, тэрэниие һайн шанартайгаар хадагалалгада түрүүшыхиеэ түрүү арганууудые — сенаж, витаминтай үбһэнэй гурил, витамин элбэгтэй үбһэ болон бусадые бэлэдхэхэ арга үргэнөөр хэрэглэнэ.

Газарые мелиораци хэжэ һайжаруулха, һайжаруулагдамал бэлшээри бэлэдхэхэ, органическа болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые һайнаар хэрэглэдэг болохо, трактор, машинануудаа ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ талаар нилээд хүдэлмэри ябуулһан байха юм.

Гэхэтэй хамта, бидэнэр, механизаторнууд, болон таряан ажалай хүдэлмэрилэгшэд, таряалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, ороохо таряа болон малай тэжээл абалгые ехэдхэхэ талаар хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд ехэ бии гэжэ мэдэрнэбди. Олонхи колхоз болон совхозуудта, олохон бригада болон звенонуудта абтаһан ороохо таряанай, хартаабхын, овощ болон тэжээлэй ургамалнуудай ургаса түрүү ажахынуудайхиһаа, мүн республикын дунда зэргын хэмжээнэйхиһээ нилээд доогуур байна.

Хурамхаанай, Баргажанай, Яруунын, Хэжэнгын болон бусад аймагуудай олон ажахынууд газар таряалангаа һайнаар эрхилхэ хэрэгтэ һаналаа хүсэд табинагүй, эрдэм наукаһаа эхитэй севооборотдуудые һайнаар хэрэглэнэгүй, үрэһэнэй ажахы гуримшуулагдаагүй, хабарай болон намарай паар саг соогоо һайн шанартайгаар элдүүрилэгдэнэгүй, уһалагдадаг газар муусаа ашаглагдана, органическа болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй ашаг үрэ хүсэдөөр абтажа шадагданагүй.

Республика дотор бүхыдөө абтадаг ороохо таряанай болон тэжээлэй хэмжээн табан жэлэй түсэбөөр табигдажа байһан зорилгонуудые хангананагүй, мал ажалые саашадаа түргөөр хүгжөөхэ, мяха, һү, нооһо болон үндэгэ абалгые ехэдхэхэ эрилтэтэй зохилдоногүй.

Трактор, машинануудые ашаглаха, тэрэниие техническэ талаар харууһалха хэрэгтэ горитой дутагдалнууд бии. Механизаторнуудай дутамаг, тэдэнэрэй ажалай эмхидхэлэй хангалтагүй байһан дээрэһээ нилээд олон трактор болон комбайнууд, хүдөө ажахын бусад орёо оньһон машинанууд болон түхеэрэлгэнүүд нэгэ халаанда хүдэлгэгдэнэ, олоороо миин зогсоно гэхэ гү, али ээзэн бусаар ашаглагдана.

Республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй заһабарилгын зарим предприятинууд жэлһээ жэл бүри тракторнуудые, автомашина болон бусад техникые муугаар заһабарилна, мүн зарим ажахынуудташье трактор, машинанууд һайнаар заһабарилагданагүй гэжэ бидэнэр, механизаторнууд, таряашад болон луговодууд тэмдэглэнэбди. Тиигэжэ хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын үедэ техникэ олоороо һаатадаг байха юм.

Манай хүдэлмэридэ бии байгаа эдэ болон бусад дутагдалнуудые түргөөр усадхахын тула түрүүшүүлэй дүй дүршэлые оролдосотойгоор, гүнзэгыгөөр шудалха, ажахы, бригада болон звено бүхэндэ тэрэниие нэбтэрүүлхэ шухала болоно.

«Үдэр бүхэниие — ургасада» — гэһэн уряал доро ороноймнай бүхы механизаторнууд, таряан ажалай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд социалис мүрысөө мүнөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байна. Тиимэһээ ажахы бүхэндэ үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдые шүүмжэлхы ёһоор шэнжэлэн хаража, саашадаа газар таряалангаа һайнаар эрхилхэ, ороохо таряа, хартаабха, овощ болон тэжээлэй ургамалнуудые ехээр абадаг болохо талаар тодорхой хэмжээнүүдые хараалха болонобди.

Урдаа табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула эмхидхэлэй болон ойлгуулamжын хүдэлмэри оролдосотойгоор ябуулха шухала гэжэ һайса мэдэрнэбди. Тиимэһээ бидэнэр, республикын зүблөөндэ хабаадагшад, Курска областиин «Россия» колхозой болон Зэдын аймагай механизаторнуудай, мэргэжэлтэд болон газар таряалангай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй жэшээгээр табан жэлэй хоёрдохи жэлэй даабариие болзорһоо урид бэелүүлхэ гэһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсохо, хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай баян ургаса абахын түлөө тэмсэхэ, тиигэжэ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ, СССР-эй 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн бүгэдэ арадай тэмсэлдэ өөһэдынгөө хубитые оруулха гэжэ шиидээбди.

Бидэнэр 1972 ондо бэелүүлхэ иимэ социалис уялгануудые бэедээ даажа абанабди гэбэл:

1972 ондо республикын колхоз болон совхозуудта бүхы дээрээ 610 мянган тонноһоо бага бэшэ ороохо таряа, 75 мянган тонно хүрэтэр хартаабха, 27 мянган тонно хүрэтэр овощ абажа, ниитын малда бүхы зүйлэй тэжээл абалгые 10 процентһээ бага бэшээр дээшэлүүлхэ. Гүрэндөө адагынь 100 мянган тонно ороохо таряа, 30 мянган тонно хартаабха, 20 мянган тонно овощ худалдаха.

Эды шэнээн ороохо таряа, хартаабха, овощ абахын, гүрэндөө худалдахын тула ажахынуудаа һайн шанартай үрэһөөр, мал ажалаа хэрэгтэй соонь тэжээлээр хангахын тула таряалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын түлөө мүрысөө тракторно-таряан ажалай бригадануудай, оньһожоруулагдамал лугомелиоративна отрядуудай болон звенонуудай хоорондо үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, газараа, техникэеэ, үтэгжүүлгэеэ ээзэн ёһоор ашаглажа, тэрэнэй ашаар республика дотороо дунда зэргээр гектар бүриһөө 12 центнерһээ бага бэшэ ороохо таряа, 90—100 центнер хартаабха, 120 центнер овощ, 180—200 центнер кукурузын ногоон набша намаа, 10—12 центнер хээрын сабшалангай ногоо, тэрэ тоодо уһалагдадаг сабшалангай гектар бүриһөө 15—20 центнер үбһэ абахабди.

Таряашадай ажал нуга талын баян хэшэгээр ходоодо сэгнэгдэдэг гээшэ. Тэрэнь мүн таряашадай хабартаа хэр зэргэ бэлдэһэнһээ дулдыдадаг. Тиимэһээ колхоз, совхозуудай бүхы хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд, инженернүүд болон республикын бүхы механизаторнууд хабарай тарилгын хүдэлмэридэ бэлэдхэлые эмхитэйгээр, саг соонь дүүргэхын, үрэһэ хүрэнгэеэ түргэнөөр сэбэрлэжэ тарилгын шанарта хүргэхын, бүхы техникэеэ заһабарилжа бэлэн болгохын, механизаторнуудые хүсэд хүрэхөөр һургажа бэлэдхэхын тула бүхы хэмжээнүүдые бэелүүлхэ байна.

Ороохо таряанай үрэһэ хүрэнгые сэбэрлэхэ, томо жэжээрнь илгаха хүдэлмэриие февраль һарада дүүргэжэ, шадаал һаа ехэ үрэһэеэ тарилгын нэгэдэхи ба хоёрдохи классай шанарта хүргэхые республикын бүхы таряан ажалай хүдэлмэрилэгшэдые болон механизаторнуудые бидэнэр уряалнабди. 1972 оной мартын 15 хүрэтэр бүхы тракторнуудаа, сеялкэнүүдээ, үрэһэ элдүүрилдэг машинануудаа, мүн бүлүүр станцинуудаа, уһа сасадаг түхеэрэлгэнүүдээ болон хүдөө ажахын бусад машинануудаа һайн шанартайгаар заһабарилжа дүүргэхэ. Мартын 15-һаа 25 хүрэтэр хабарай тарилгын хүдэлмэридэ техникэ хэр бэлдэгдээб гэжэ хаа хаанагүй хаража үзэхэ.

Дулаан сагай ерэхэ тума, хүрьһэнэй гэдэжэ байха үедэ полинуудые агротехническэ эрилтын ёһоор тарилгада саг соонь һайн шанартайгаар бэлдэхэбди. Хабарай таряан, тэжээлэй болон бусад ургамалнуудые агротехническэ эрхим болзорто үнгэргэжэ, бүхы тарилгынгаа хойноһоо һайнаар харууһалхабди.

Ороохо таряанай болон бусад ургамалнуудай үйлэдбэрилгын хэмжээнэй ургалта ехэнхидээ тарилгын талмайе зүбөөр хубаарилһанһаа болодог байһые хараада абажа, олон жэлэй туршада хэрэглэгдэжэ байһан тарилгын талмайн бүридэлые наринаар шэнжэлэн хаража, ашаг үрэ багатай ургамалнуудай эзэлдэг талмайе ешмээн, обёос мэтын малай ашаг шэмэ дээшэлүүлдэг үнэтэ ургамалнуудаар һэлгэхэ шухала гэжэ ажахынуудай агрономуудта, хүтэлбэрилэгшэдтэ бидэнэр дурадханабди.

Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэл хадаа мелиораци хэжэ һайжаруулагдаһан газарай ашаг үрэ үгэлгые эрид дээшэлүүлхэ жэл болохо ёһотой. Тиимэһээ 1972 ондо 2,2 мянган гектар газар шэнээр уһалдаг болохо, 6,1 мянган гектар ундалуулдаг уһалуурнин бии байгаа системэнүүдые шэнэдхэн заһабарилха, 4,2 мянган гектар намаглиг газар хатааха, 42 мянган гектар хуурай бэлшээриие уһалууритай болгохобди. Хатаагдахагүй 24,4 мянган гектар газар дээрэ культуртехническэ хүдэлмэри хэхэбди. Уһалууриин болон газар хатаалгын бүхы системэнүүдые саг соонь заһабарилжа, тошо ехээр халяажа, ундалуулагдадаг бүхы газараа хаа хаанагүй хоёр-гурба дахин уһалхабди.

Адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ (илангаяа зунай, намарай һарануудта) олон жэлэй һайжаруулагдамал бэлшээри айхабтар ехэ аша туһатай гэжэ ороноймнай, мүн манай республикын түрүү ажахынуудай дүй дүршэл харуулжа үгөө. Һайжаруулагдамал бэлшээри бэлэдхэхэ, тэрэнэй хойноһоо харууһалха хэрэгтэ механизаторнууд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Тиимэһээ 1972 онһоо захалжа, колхоз болон совхозуудта олон жэлдэ хэрэглэгдэхэ һайжаруулагдамал бэлшээри байгуулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, байгша оной туршада 5,5 мянган гектарһаа бага бэшэ тиимэ бэлшээритэй болохобди.

Таряалан, сабшалан дээрэ 1300 мянган тонноһоо бага бэшэ наг шэбхэ зөөжэ оруулхабди. Минеральна болон органическа үтэгжүүлгэнүүдээ, гербицидүүдээ ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэбди.

Механизаторай мэргэжэлдэ хүнүүдые, илангаяа залуу эхэнэрнүүдые олоор һургаха хүдэлмэри хаа хаанагүй эмхидхэжэ, газар хахалдаг бүхы тракторнуудаа хоёр халаанда хүдэлгэхэ трактористнуудаар хангажа, техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахабди.

Адууһа малай, шубуудай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ, мал ажалай продукци абалгые ехэдхэлгэдэ һайн шанартай тэжээлэй шиидхэхы үүргэтэй байһые хараада абажа, ажахы бүхэндэ тэжээл бэлэдхэхэ түрүү технологи үргэнөөр нэбтэрүүлхэбди. 1972 ондо үнеэн бүридэ 1 тонноһоо бага бэшэ сенаж даража, бүхыдөө 15 мянган тонно витамин элбэгтэй ногооной гурил, адагынь 7 мянган тонно витамин элбэгтэй үбһэ бэлэдхэхэбди.

Һаалиин фермэ бүхэнэй дэргэдэ хүсэд хүрэхөөр куузику тарихын тула рассада һуулгаха парнигай раманууды саг соонь, хүсэд хүрэхөөр бэлдэхэ, энэ ургамалаа эрхим болзорто һуулгажа, ургасынь хойноһоо оролдосотойгоор харууһалхабди.

Манай колхоз болон совхозуудай үйлэдбэридэ эрдэмэй болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтанууды оролдосотойгоор нэбтэрүүлхэ, газарай гектар бүхэниие, трактор, автомашина, комбайн болон бусад техникые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын, хүдөөдэ ажалай бүтээсэ али болохоор дээшэлүүлхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэбди.

Иимэ ехэ социалис уялгануудые бэедээ даажа абаха зуураа, тэрэниие амжалтатайгаар бэелүүлгэ имагтал хүдөөгэй бүхы ажалшадай социалис мүрысөөндэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадаһанһаа болохо гэжэ бидэнэр мэдэрнэбди.

Бидэнэр, республикын зүблөөндэ хабаадагшад, хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай баян ургаса абахын, шэнэ табан жэлэй хоёрдохи жэлэй даабариие болзорһоо урид бэелүүлхын, Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхые республикынгаа бүхы механизаторнуудые, таряан ажалай хүдэлмэрилэгшэдые болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые уряалнабди.

...ЭНЭ ТАСС ҺОНИН

ВЦСПС-эй ДЕЛЕГАЦИ ПРАГАДА

...РАГА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-... Политбюрогой гэшүүн, ...С-эй Түрүүлэгшэ А. Н. Ше... түрүүтэй Профсоюзуудай ...оюзна Центральна Соведэй ...аци Чехословакиин революц...но профсоюзна хүдэлөөнэй ...ральна Соведэй уряалаар ян...ин 17-до Прага ерэбэ. Деле...ин бүридэлдэ ВЦСПС-эй сек...ь П. Т. Пименов, ВЦСПС-эй ...ые даагша В. Е. Сергеев, ...юзуудай Закарпадай област... Соведэй түрүүлэгшэ Ю. И. ...ук, Кинешма хотын «Красная ветка» гэжэ фабрикын хүдэлмэришэн, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат З. П. Шмарова гэгшэд оронхой.

Прагын аэродром дээрэ ВЦСПС-эй делегациие КПЧ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Чехословакиин революционно профсоюзна хүдэлөөнэй Центральна Соведэй Түрүүлэгшэ К. Гофман, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь Ф. Ондржих, Профсоюзай Бүхэдэлхэйн федерациин генеральна секретарь П. Жансус болон бусад тушаалтад угтаба.

...АНШАЛТА УУЛЗАЛГА

...РБРЮККЕН. (ТАСС). Герма... Коммунис парти В. И. Лени..., К. Либкнехтын, Р. Люксем...ын дурасхаалда зорюулагда... жэл бүриин заншалта уул...а Саарбрюккендэ үнгэргэбэ. ...гэй олон газар нютагуудай ...шадай хэдэн зуун түлөөлэг... тэдэнэй дунда коммунист..., социал-демократууд, проф...зуудай, түрүү үзэл бодолтой залуушуулай эмхинүүдэй гэшүүд уулзалгада хабаадаа. КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Ниитын эрдэмэй академиин ректор М. Т. Иовчук түрүүтэй КПСС-эй делегаци айлшадай дунда бии.

ГКП-гэй Түрүүлэгшэ К. Бахман уулзалгада хабаадагшадай үмэнэ үгэ хэлэбэ.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ УУЛЗАЛГА ХЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Чехословакиин Социалис Республикаһаа Советскэ Союзда байдаг онсо, бүрин эрхэтэ элшэн сайд нүхэр Б. Хнеупегтай нютагаа бусахаяа байһантайнь дашарамдуулан, январиин 17-до уулзаһан, үнэн зүрхэнэй, хани халуун хөөрэлдөө хэһэн байна.

Нүхэр Л. И. Брежнев ЧССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй тушаалда томилогдоһонтойнь дашарамдуулан нүхэр Б. Хнеупегые амаршалаад, хүдэлмэридөө амжалта туйлахыень хүсэбэ.

ОЛОН МИЛЛИОНОЙ МҮРЫСӨӨН

КПСС-эй XXIV съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые, 1971—1975 онуудта ороной арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй табан жэлэй түсэб тухай хуули, 1972 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб баталан абаһан СССР-эй Верховно Соведэй III сессиин шиидхэбэринүүдые Советскэ Союзай ажалшад нэгэн дуугаар дэмжээд һайшааһан, хараалагдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ ажалай шэнэ шэнэ илалта туйлахыень урмашуулһан байна. Энэнь юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, эрдэм, техникын дэбжэлтэ хурдадхаха, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриин хүндэ хүдэлмэриие комплексно аргаар оньһожоруулха ба автомат хэрэглэхэ, ажалай эрхэ байдал һайжаруулха, тэрэниие улам нарижуулха гэһэн социалис уялгануудые олон миллион ажалшад бэе дээрээ абана.

ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын, 1972 оной арадай ажахын түсэбые, юһэдэхи табан жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө мүрысөө эмхидхэһэн Москвагай, Ленинградай болон Ленинградска областиин, ороной түрүү предприятинууд болон организацинуудай коллективүүдэй үүсхэлые профессиональна союзуудай бүхэсоюзна центральна Соведэй президиум январиин 14-дэ болоһон заседани дээрээ һайшааһан байна.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ ажалай шэнэ шэнэ гайхамшаг амжалтанууды туйлажа, ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе угтахыень бүхы хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүдые, алба хаагшадые, бүхы ажалшадые ВЦСПС уряалһан байна.

(ТАСС-ай корр.).



МОДОНОЙ ЗОМГООҺООР барилгада хэрэгтэй плита (хабтагай) болон бусад хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг Москвагай (Подрезковскэ) туршалгын заводой коллективэй үйлэдбэрингөө доторой арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ гэһэн һайн һайхан үүсхэл тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые ороноймнай ажалшад халуунаар дэмжээ. Энэ заводой коллектив урдань 25 мянган кубометр хабтагай жэлдээ бүтээдэг һаа, мүнөө жэл бүри 64 мянган кубометр хабтагай бэлэдхэдэг болоһон байна. Социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, шэнэ онол арга үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ тус заводой партийна болон профсоюзай организацинууд ехэ анхарал табина. Һүүлэй үедэ ажалай бүтээсэ горитой дээшэлүүлэгдэжэ, гар ажал сүм оньһожоруулагдаа.

Талмайгаа үргэдхэнгүйгөөр жэлдээ 83 мянган кубометр хабтагай бүтээдэг болохо хараа түсэб тус заводой хүдэлмэришэд урдаа табина.

ТАСС-ай фотохронико.

ШЭНЭ АМЖАЛТАДА УРЯАЛНА

Октябрьска район

КПСС-эй Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй дунгууд ба районно партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн партийна эдэбхитэдэй суглаан эндэ боложо үнгэрбэ.

Энэ асуудалаар элидхэл хэһэн КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. Д. Чукаев партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые. ЦК-гай Политбюрогой уласхоорондын ажал ябуулгые районой ажалшад үнэн зүрхэнһөө һайшаан дэмжэжэ байна гэжэ мэдүүлээ. КПСС-эй XXIV съездын болоһонһоо хойшо үедэ ЦК, тэрэнэй Политбюро уласхоорондын-гоо ажал ябуулгаар айхабтар ехэ хэрэг бүтээгээ. манай ороной уласхоорондын байдалда нүлөөлхы үүргэ улам дээшэлжэ байна.

Элидхэлшэ шэнэ юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүд тушаа тогтоо. Районой промышленность үнгэрһэн жэлдэ яһала һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. Ингэжэ шэнэ табан жэлые амжалтатай дүүргэхэ арга боломжын ехэ байһые элирхэйлнэ гээд тэрэ тэмдэглээ. Районой промышленность бүтээһэн продукци худалдаха түсэбөө 102 процент дүүргээ. Ингэжэ түсэбһөө үлүүлэн 8,4 миллион түхэригэй продукци хэрэглэгшэдтэ ябуулаа. 1970 онойхитой сасуулбал, үйлэдбэрилһэн промышленна продукциин хэмжээн 8,7 процентээр ургаа. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 104 процент болоо.

Гэхэ зуура элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд районно партийна организациин хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые элирхэйлээ, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудай ехэ байһые жэшээнүүдээр баримталан харуулаа.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүнгүүдые һайшаан дэмжэһэн, юһэдэхи табан жэлэй туршада районно партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонуудые хараалһан дэлгэрэнгы тогтоол суглаан дээрэ үндэр дуугаар баталагдаа.

Районно партийна эдэбхитэдэй суглаанай хүдэлмэридэ өөһэд хоорондоо мүрысэжэ байдаг Шэтын областиин Ингодинска районой делегаци хабаадалсаба.

Загарайн аймаг

Аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые, партиин ЦК-гай эрхилдэг гадаадын ба дотоодын гүн ехэ ажал ябуулгые баяр баясхалантайгаар һайшаан дэмжэжэ байнаһаа мэдүүлээ.

Энэ суглаанай хүдэлмэридэ хабаадагшадай үмэнэ КПСС-эй обкомой секретарь К. М. Продайвода дэлгэрэнгы элидхэл хэжэ, партиин ЦК-гай Политбюрогой XXIV партсъездһээ хойшо ябуулһан уласхоорондын ехэ хүдэлмэриие тайлбарилан харуулһан, юһэдэхи табан жэлэй туршада манай республикын ямар зорилгонуудые шиидхэхэ байһан тушаа тодорхойтоор хөөрэжэ үгөө.

— Манай колхозой ажалшад түсэбтэ юһэдэхи табан жэлые амжалта һайнтайгаар эхилбэ. 1971 ондо гүрэндэ мяха худалдаха түсэб 126 процент, һү—134 процент, нооһо—112 процент, ороохо—134 процент дүүргээ. Ороохо гектар бүриһөө абалгаараа аймаг соогоо эрхимлээбди. Ниитын адууһа мал үсхэбэрилхэ жэлэй түсэб бүхы түрэлөөрнь дүүргэжэ, үлүүшье дүүргэжэ шадаабди,—гэжэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Г. Ц. Раднаева суглаан дээрэ мэдүүлээ.

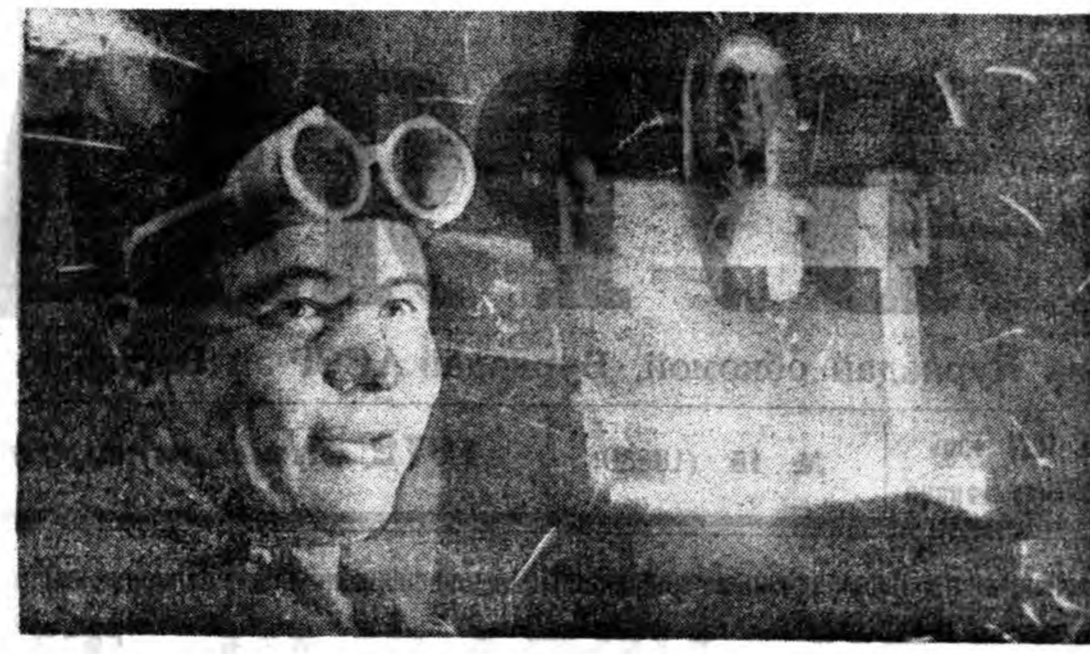
Тиихэ зуура өөрынгөө хүдэлдэг фермын коллективэй эршэтэ ажал тухай хөөрөө. Тус фермэ 1965 ондо үнеэн бүриһөө 1261 килограмм һү һааһан, эгээл гээгдэжэ ябаһан коллектив гэжэ тоотой байгаа. Зоотехническэ заабариие ажалдаа ургэнөөр хэрэглэдэг болоһоной, социалис мүрысөөнэй ашаар, материальна үндэһэ һууриин бэхижэһэнэй зэргээр энэ фермын коллектив аймаг соогоо түрүүлжэ ябана. КПСС-эй райкомой бюрогой ба аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг бүхөөр барижа байдаг. Эндэхи һаалишад үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 2347 килограмм һү һаагаа. Нүхэр Раднаева өөрөө 1971 ондо үнеэн бүриһөө 2355 килограмм һү һааһан байгаа һаа, энэ жэлдэ 2700 килограммда хүргэхэ гэһэн социалис уялга абанхай.

Энэ суглаан дээрэ Элхиин автозаһабариин заводой партбюрогой секретарь И. В. Борчагин. Шэнэ Бэрээнэй механическа заводой директор В. М. Пуховской. Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир, Социалис Ажалай Герой А. И. Кудряшов болон бусад үгэ хэлэһэн байна.

Юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй туршада аймагай арадай ажахы болон соёл культура хүгжөөхэ гол асуудалнууд тушаа, энэ талаар аймагай районно партийна организаци бэелүүлхэ зорилгонууд тушаа КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Е. Н. Скубаренко тогтоо.

Д. ДАШИЦЫРЕНОВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

Репортаж



Хэб хэдэг станогуудай наяраан минута соошье замханагүй. Хэбшэд, шудхалаашадшье сүлөө забдагүй хүдэлжэл байнад. Хэбүүдээр ашаалагдаһан конвейер урдажал мэдэнэ. Тэрэниие минута, секунда соошье байлгажа болохогүй. Энээниие Ленинэй ордентэ ЛВРЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехэй хүдэлмэришэд һайн ойлгоно. Тиимэһээ харюусалга ехэтэйгээр, һайнаар хүдэлжэ байна ха юм.

ШУДХАЛААШАД

Шэрэм шудхагшадай бригадир Василий Азаров хайлаһан шэрэм шанагаар дүүрэн салгидуулан, шудхалаа хэжэ оробо. Түмэн олон ошон сасаржа, цех соо хэдэн мянган дэнгэй носошоһондол һаруул болошоно.

Тэрээнтэй суг хүдэлдэг Борис Мухлуев хоёрдохи шанага шэрэм хайлуулдаг пеэшэнэй сорго доро табюулба. Шэрэм шудхагшад бэе бэедээ туһалалсан, габшагай шангаар хүдэлнэд:

— Халаан дүүрэхэнь дүтэлөө. Тормозой 200 колодкын шудхалаа хээ һаа, 3000-да хүргэхэмнай. Энэмнай эгээл үндэр туйлалта болоно,—гээд, баяртайгаар хэлэхэ мүртөө. конвейер дээрэхи нэгэнииинь хэбүүдые тоолоод абана.

— Урдань халаан соогоо тормозой 1300-1400 колодко бүтээхэдээ ехээр баясадаг байгаа бэлэйбди. Цехаймнай ахалагша технолог И. И. Шкурко конвейерэй ябадалые түргэдхэһэн юм. Тиигэжэ халаан соогоо тормозой 3000 колодко шудхадаг болообди. Байтша ондо бүри ехэ продукци бүтээхэбди,—гэжэ Борис Мухлуев хөөрэнэ.

Борис Мухлуев тус цехтэ арбан долоодохи жэлээ хүдэлнэ. Баян дүршэлтэй болоһон бэрхэ хүдэлмэришэн юм. Тиимэһээ ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг. һайн шанартай продукци гаргахын тула тэмсэдэг. Тус цехэй бусадшье хүдэлмэришэд ниимэ үндэр хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлнэ.

Геннадий Поляковой даадаг бригадын хэбшэд халаанайнгаа даабари хододоо 15-20 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, бүтээһэн продукциингаа 96—97 процентынь һайн сэгнэлтэтэйгээр техническэ хиналтын таһагта тушаана.

Энэ цехэй коллектив юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари болзорһоонь урид. декабриин 7-до дүүргэһэн байха юм. Шэнэ жэлэйнгээ даабари декабриин 25-да дүүргэхэ гэһэн уялга һаяшаг абаа. Энэ зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлэнхэй.

— Энэ хараа түсэбүүдые бэелүүлхын тула ехэхэн металл хэрэгтэй. Бидэ шэрэм хайлуулагшад оролдохол болонобди даа, — гэжэ Борис Усачёв томоотойгоор мэдүүлнэ. Энэ хүн тус цехтэ хорёод шахуу жэлдэ хүдэлнэ. Халаанайнгаа даабариһаа гадуур хододоо 2-3 тонно һайн шанартай шэрэм хайлуулжа, цехэй хүдэлмэришэдэй даабаря дүүргэхэ хэрэгтэнь ехэ туһа хүргэдэг. Энэ цехэй хүдэлмэришэд шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө улам эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна.

К. ЖАМЬЯНОВ.



ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: хайлуулагша Б. Усачёв ажалдаа. Шэрэм шудхагша Б. Мухлуев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СЕКРЕТАРЬНАРАЙ ҺУРАЛСАЛ

БЭШҮҮР. Колхоз; совхозуудай, промышленна предприятинуудай партийна эхин организацинуудай (цехүүдэй) секретарьнарай семинар партиин райком үнгэргэбэ. Аймагай ажахынуудай, предприяти, организацинуудай партийна комитедүүдэй секретарьнар эндэ байлсаба.

Партиин XXIV съездын эрилтэнүүдэй ёһоор үзэл сурталай хүдэлмэри гол шэглэл ба зорилгонууд тухай партиин райкомой секретарь И. И. Ефимов семинар дээрэ элидхэл хээ. Партийна суглаануудые үнгэргэдэг дүршэл тухайдаа, тэдэниие улам һайжаруулха тухай асуудалаар КПСС-эй райкомой инструктор А. Д. Дашиев элидхээ.

«Коммунистнуудай марксистеко-ленинскэ һуралсал, тэрэниие эмхидхэлгэ» гэһэн асуудалаар партиин райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша И. Ф. Истомин үгэ хэлээ.

Партийна эмхидхэлэй бэшэншье асуудалнуудаар эндэ хэдэ хэдэн элидхэлнүүд шагнагдаа. Һүүлээрнь партийна эхин организацинуудай секретарьнар дүй дүршэлөө андалдаһан, хөөрэлдэһэн байна. Секретарь гээшэ партийно-политическэ хүдэлмэри эмхидхэгшэ мүн гэһэн асуудалаар «Дружба» колхозой парткомой секретарь В. Г. Стрекаловский үгэ хэлээ. Калининай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь В. Д. Амбуев партийна организациин хүдэлмэри түсэблэхэ тухайда семинарта хабаадагшадта хөөрэжэ үгэбэ.

Улад зоной дунда партийно-эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ партийна организацинуудай үүргэ ба харюусалга дээшэлүүлхэ тухайда яһалашье һонирхолтой хөөрэлдөөн болобо.

С. ФИРСОВ.



Александр Яковлевич Михайлов Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрикада долоодохи жэлээ хүдэлжэ байна.

Коммунист А. Я. Михайлов шанэ табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргээ. Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө бүри габшагайгаар хүдэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Я. Михайлов ажалдаа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

СОЛОЁО ДУРДУУЛАЯ

Манай фабрикада нэхэгдэһэн сэмбээр зохидхон хубсаһа оёжо үмдэһэн хүнүүдэй городой үйлсөөр ябахыень харахадаа, үнэн зүрхэнһөө баясадагби. Теэд Улаан-Үдын тамгатай сэмбээр имагтал республикымнай зон бэшэ, үшөө хүршэ ба холын хэдэн олон область, хизаарнуудай ажалшад хубсална гэжэ һанахада бүришье омогорхомоор байдаг. Бидэ ороноойнгоо ерээд шахуу оёдолой фабрикада продукцияа эльгээнэбди. Куйбышевай, Алма-Атын, Ташкентын, Свердловэй оёдолой томо томо фабрикануудай хүдэлмэришэд манай «Раджана», «Северянка», «Регина», «Восход» гэһэн нэрэтэй нарин сэмбэдэ ехэ дуратайгаар захил хэдэг юм. Тэдэнэй захил дүүргэхын, нэрэ солоёо хухалхагүйн тула бидэнэр тон ехэ харюусалгатайгаар ажаллана гээшэбди. Нэн түрүүн, продукциингаа шанар улам һайжаруулха зорилго урдаа табинабди, һайн шанартай, гоё үнгэтэй сэмбэ нэхэхэ гээшэмнай тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ юм. Энэ хэрэгтэ нилээд тэсэбэри, дүршэл, оролдосо шадабариин гаргагдаха байһаниинь элитэ. Һүүлэй үедэ сэмбэ нэхэхэ хүдэлмэри яһала оньһожоруулагдажа байна. Бүтээсэ ехэтэй станогуудые үндэр мэргэжэлтэй хүдэлмэришэн хүдэлгөө һаа, хододоо һайн шанартай продукци гаргаһан байдаг.

Продукциин шанар һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Хүдэлмэришэн бүхэн һайн шанартай сэмбэ нэхэхын тула бүхы шадал оролдолго ажалдаа зорюулна. Сэмбэ нэхэгшэд Ульяна Кострофина, Алла Крючникова гэгшэд табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй даабариһаа гадуур тус тустаа 1.200 метр сэмбэ нэхэһэн, бүхы продукцияа техническэ хиналтын таһагта эрхим сэгнэлтэтэйгээр тушааһан байха юм. Эдэнэр тон һайн амжалта туйлаа. Тэдэнэй дүй дүршэлые халан абамаар даа.

Н. Борисова, А. Крючникова гэгшэд хододоо ажал хүдэлмэри тухайгаа бодомжолжо ябадаг, түрүү онол арга хэрэглэхэ гэжэ эрмэлзэдэг. Мүн лэ хүдэлмэриин саг дүүрэнээр ашаглажа шадана. Жэшээлхэдэ, Нина Борисова утаһанай таһархада 17 секунда соо холбохо юм аад. 10 секунда соо холбоно. Сэмбэ нэхэгшэдэй дунда энэнь эгээл һайн туйлалта болоно. Сэмбэ нэхэдэг цехэй олохон хүдэлмэришэд энэ түрүү хүдэлмэришэнһөө жэшээ абана, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэ, һайн шанартай продукци бүтээн гаргахын тула тэмсэнэ.

Энэ цех соо залуу хүдэлмэришэд ехэ олон юм: бүхы хүдэлмэришэдэй 10 процентнь нэгэдэхи жэлээ, 25 процентнь хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байнад. Залуу хүдэлмэришэдтөө туһалха гэжэ дүршэлтэй бэрхэ сэмбэ нэхэгшэд яһала оролдоно. Эрхим ажалаараа фабрикынгаа коммунис ажалай нэрэ зэргые дээрэ абажа ябаха ёһотойбди гэжэ залуушуулдаа ойлгуулдаг.

Инженер-технолог Надежда Дондоковна Гылыкова фабрикын лаборатори даажа байдаг. Тэрэнэй оролдолгоор сэмбэ будажа олон үнгын шэрэ хэрэглэдэг болоо. Байгша оной октябрь һарада Москва хотодо үнгэргэгдэһэн дэлгүүртэ манай фабрика хабаадалсаһан юм. Эндэ гушан ондоо үнгын сэмбэ табиһан байнабди. Тэдэнэй ехэл гүйсэтэйгөөр худалдагдаһандань баясаабди. Саг жэлэй үнгэрхэ тума захилшаднай олошорно. Эгээ тиимэһээ бүри һайн шанартай продукци бүтээн гаргахые эрмэлзэхэ ёһотойбди. Энэ хадаа нэрэ хүндымнай хэрэг шуу.

Шэнэ сортын сэмбэ нэхэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал та[...] Байгша он соо «Восход[...] гина». «Мраморная» [...] нэ сортын сэмбэ нэхэг[...] лохонь. Хэдэн жэлэй [...] гаргажа байһан «Севе[...] «Баянгол», «Раджана»[...] сэмбэдэ мүнөөшье ех[...] хэгдэнэ.

Хэрбээ 1971 ондо 1,5[...] ган метр сэмбэ нэхэһ[...] байгша ондо 1,580 мянг[...] сэмбэ нэхэхээр хара[...] Манай фабрикын сэмб[...] шэд табан жэлэйнгээ [...] шын жэлэй даабариһаа [...] 17 мянган метр һайн [...] тай сэмбэ нэхэһэн б[...] Байгша онойнгоо дааб[...] лэ болзорһоонь урид [...] хээр шиидэнхэйбди.

Үнгэрһэн жэлэй дек[...] ра соо манай фабрика[...] дэдэг сэмбын шанарые[...] нэй комисси шалгаһан ю[...] янгол», «Северянка» [...] сэмбын шанар һайн ба[...] дын категори, бэшэн[...] гэдэхи категори олгогд[...] мнай тон үндэр сэгнэлтэ[...] Саашадаашье иимэ һа[...] нартайгаар сэмбэ нэхэ[...] зоной эрилтые гүйсэд [...] арга боломжо бидэнэрт[...]

Хэлэһэндээ хүрэдэг, [...] тивэйнгээ нэрэ солые [...] шуулдаг хүдэлмэришэд [...] кадамнай олон ааб даа. [...] сэмбээр оёгдоһон зохид[...] хубсаһа үмдэһэн хүн[...] хаанагүй Улаан-Үдын [...] сэмбын фабрикын хүд[...] шэдтэ баяр баясхалан [...] ябадаг ёһотой. Энээнэй [...] манда бүри эршэмтэйгээ[...] лаха дуран хүрэнэ.

Д. ГУСЛЯК[...]
Улаан-Үдын нарин сэ[...]
фабрикын техни[...]
хиналтын таһагые да[...]

МЯХА ЕХЭЭР АБАХА АРГА

(Ажахынуудые таараха соонь тусхай мэргэжэлтэй болгохо тухай ажоглалтанууд)

Буряад ороной хүдөө ажахыда адууһа мал үсхэбэрилгэ хэр угһаа хойшо горитойхон һуури эзэлдэг гээшэ ааб даа. Республикын бүхыдөө гүрэндэ худалдагдадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдэй 40,1 процентнь мал ажалһаа оруулагдана. Тиигэбэшье һүүлэй зургаан жэлэй дүн абажа харахада, үхэрэй мяхан, һүн һанаһанда хүрэмэ ехээр абтанагүй. эдэ продукциин өөрынь үнэ сэншье ехэ байна.

Мүнөө КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриин ёһоор юһэдэхи табан жэл соо мяха, һү ехээр үйлэдбэрилдэг болохо, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хүн зоной хэрэглэмжые бүри һайнаар хангаха зорилгын табигдаад байхада, нэн түрүүн мал ажалые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ шухала болоно.

Саашадаа ажахы болон аймаг бүхэнэй газар нютагай, байгаалиин эрхэ байдалда, экономикын арга боломжодо тааруулан, тэндэ ямар мал үсхэбэрилөө һаа ашагтайб, ажахые хайшан гээд мэргэжүүлхэ, томодхохоб гэжэ зүбөөр шиидхэхэ саг тулажа ерээ.

Энэ асуудалые бодомжотой зүбөөр шиидхээд байгаа һаа, үхэрэй мяха ехээр абадаг болохо хэрэгтэ горитой нүлөө үзүүлхэ байһаниие Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой жэшээ дээрэһээ харуулжа болоно.

Тус совхоз далайн нюрууһаа 900-1000 метр үндэр газарта, ехэнхидээ Витимэй набтаршаг хаданнуудай хоорондо оршодог гээшэ. Эндэхи байгаали шэрүүбтэр, ороохо таряан, хартаабха, кукуруза ёһоор ургадаггүй газар ха юм даа. Ажахы бүхыдөө 54 мянган гектар газартай, тэрэнэйнь 16,1 процентнь тариалан. 5,4 процентнь сабшалан. 78,5 процентнь (41,7 мянган га) бэлшээри болоно.

«Комсомольский» совхозой гол һалбаринь — үхэр мал үсхэбэрилгэ болоно гэхэ гү, али бухыдөө абтадаг продукциинь 86,4 процент үхэрэй мяхан, һүн болоно бшуу. Һүүлэй гурба-дүрбэн жэлэй туршада эндэ эбэртэ бодо мал, илангаяа мяханай мал олоор үсхэбэрилдэг мэргэжэлтэй боложо эхилһэнһээ хойшо үхэрэй мяхан ехээр абтана. харин һүнииинь бага болоо. Жэшээлхэдэ, 1967 ондо совхоз бүхыдөө 156 мянган түхэригэй мяха гүрэндөө тушаагаа гэхэ гү, али бүхы худалдаһан продукциинь 43,2 процент байһан һаа, нёдондо 317,8 мянган түхэригэй үхэрэй мяха тушаагаа, энэнь бүхыдөө оруулһан олзо доходойнь 75,4 процент болоо бшуу.

Энэ ажахы отделенинүүдэйнгээ газар нютагай эрхэ байдал, хүн зоноор хэр зэргэ хангагдаһые хаража үзөөд, таараха, таараха соонь тусхай мэргэжэлтэй болгоо. Жэшээлхэдэ, нэгэдэхи отделенидэнь хүдэлхэ хүн зоной олон дээрэһээнь тэндэ гол түлэб һаалиин гүүртэ, фермэнүүдые хамтаруулаа. Харин хоёрдохи отделениин хүнөөр үсөөн аад, ургэн ехэ бэлшээри, сабшалангаар элбэг хадань, тэндээ мяханай мал, адуун һүрэг үсхэбэрилхэ тусхай мэргэжэлтэй болгоо. Таряан ажалынь гол түлэб адууһа малай эдихэ тэжээл бэлэдхэхэ шэглэлтэй болонхой.

Энэ совхоз мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилхэ шэглэлтэйгээр мэргэжэнхэй юм. Табан жэлэй саана эндэ түрүүшын бүлэг казахай сагаан толгойто үүлтэрэй үнеэд асарагдаад, мүнөө январиин 1-нэй мэдээгээр тэдэнһээ гараһан холимол үүлтэрэй үхэрнүүдынь хамта 2664 толгой болоо.

Үхэр малай тоо толгойе түргэн олошоруулха, мяха, һү ехээр абахын тула тусхай мэргэжэлтэй болоһон ажахыда түбхын түрүүн һүрэг соогоо үнеэдые таараха соонь олон болгохо хэрэгтэй ааб даа. Хэрбээ һүрэг соо үнеэд олон байбал, тугал олон түлжүүлэгдэхэ, энээнһээ мяхан, һүн ехэ абтаха, худалдагдахашье, тиигэжэ малай харууһа, тэжээлдэ гараһан гаргашa түргэн тэхэрюулэгдэхэ байна. Тиигээд ерэхэдэ гүрэндэ хэды шэнээн мяха, һү худалдаха түсэб захилтай байһанаа хараада абажа, ажахыгаа мэргэжүүлхэ ушартай болоно бшуу.

Эрдэмтэ С. Я. Дудинай шэнжэлжэ үзэһэнэй ёһоор үхэр малые зүбөөр олошоруулха. тэдэнһээ продукци түргэнөөр, ехээр абахын тула жэлэй эхиндэ һүрэг соогоо үнеэдые 30-35 процент, тугаллаха гунжадые 6-8 процент хүрэтэр байлгахада таарамжатай гэжэ тоологдоно. Харин үбһэ тэжээл элбэгтэй, һайн байратай аад, мал олоор үсхэбэрилдэг ажахынуудта һүрэг соогоо үнеэдые 40 процент, тугаллаха гунжадые 8-10 процент хүрэтэр байлгаад, тэдэнэйнгээ түлые 1,5 жэлтэй болотор һайнаар түлжүүлжэ, шахаад мяханда худалдахада ашагтай байна. Һүрэг соогоо эды шэнээн үнеэд, гунжадтай байхада богони болзор соо эрхим шанартай мяхан ехээр абтаха, малшье түргэн олон болгогдохо, үүлтэрынь һайжарха ушартай.

«Комсомольский» совхоздо һүрэг малынь ямараар бүридэжэ хубаарилагданаб, тэрээн соонь хэды шэнээниинь үнеэд, гунжад байнаб гэжэ хаража үзэе.

	1968 он		1969 он		1970 он	
	тоо толгой	процент	тоо толгой	процент	тоо толгой	процент
Үнеэд	1546	34,8	1561	37,4	1784	37,7
Эмэ хашараг, гунжад	446	10	470	11,3	463	9,9
Эрэ хашарагууд	397	8,9	510	12,3	352	7,5
Эмэ бурууд	481	10,8	674	16,2	543	11,6
Тугалнууд	1451	32,7	950	22,8	1566	33,3
Бүхы малынь	4449		4165		4708	

Энэ таблица дээрэһээ харахада. ажахы мяханай мал үсхэбэрилхэ тусхай мэргэжэлтэй болоһонһоо хойшо үнеэд, гунжадые олошоруулна. Энээнэйнь ашаар түл олон абтадаг болоо. Гүрэндэ шэгнүүр ехэтэй мал олоор тушаахашье аргатай болоо ха юм. Жэшээлхэдэ, совхоз гурбан жэлэй саана гүрэндөө 284 килограмм шэгнүүртэй үхэр тушааһан һаа, мүнөө һүүлэй хоёр жэлдэ үхэр бүхэниие дунда зэргээр 328-335 килограмм шэгнүүртэй болгожо тушаана, зарим томо үхэрынь 360-350 килограмм татадаг байна. Мүн энэнэй ашаар мяхалиг үүлтэрэй эмэ хашараг, гунжадые мяханда тушаахаяа болижо, орондонь холимол симментал үүлтэрэй муудаһан үнеэдые шахаад тушаадаг болоо. Тиигэжэ эхэ малаа олон болгоно, бүхы дээрэнь һайжаруулна гээшэ. Юуб гэхэдэ, мяханай мал үсхэбэрилдэг шэглэлтэй болоһон хадаа симментал үнеэд болон мяхалиг үүлтэрэй буха хоёрһоо гараһан түл саашадаа ехэнхидээ үсхэбэридэ табигдажа, бүхы малайнь үүлтэр түргэн һайжарха, мяха ехээр абаха үндэһэ һуури табигдаха ха юм.

Тусхай мэргэжэлтэй боложо, үхэрэй мяха ехээр абадаг болоод, Яруунын аймагай «Комсомольский» совхоз ямар ашаг олзо оруулна гээшэб?

Юумынь хэмжээн		1967 ондо	1970 ондо
Үхэрэй мяханай бүхыдөө абтаһаниинь	центнер	3092	4519
Тэрээнһээ гүрэндэ худалдагдаһаниинь	—»—	1635	4187
Гүрэндэ худалдаһан мал бүхэнэй шэгнүүр	килог.	284	328
Центнер мяханай өөрынь үнэ сэн	түх.	114,5	113,7
Сэбэр ашаг олзо абтаһаниинь (мянган түхэригөөр)	—»—	2.5	103,7

А. ЕНТАЕВ,
Ивановска хүдөө ажахын институдай аспирант;
Б. ИМЫКШЕНОВ,
СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай научна хүдэлмэрилэгшэ.

КОММУНИЗМД[...]

Марк МИТИН, СССР-эй Наукануудай академиин акад[...]

Империалис хархис ябуулгада, колониализмда ба шэнэ түхэлэй колониализмда эсэргүүгээр дэлгэрһэн арадуудай национально-сүлөөрэлгын айхабтар ехэ хүдэлөөн мүнөө үеын ажабайдалай гол шухала үйлэ хэрэгүүдэй нэгэн мүн. Хэнэйшье мэдэхээр. буржуазна үзэл баримталагшад, коммунизмда харша номнолшод национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ анхарал тон ехээр хандуулна. Коммунизмда харша номнол гансахан коммунизмын дайсан бэшэ, харин национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй ба революцинуудай эбсэшэгүй дайсан мүн.

Коммунизмда харша номнол хадаа манай түби дэлхэй дээрэ боложо байһан агууехэ революционно хубилалтануудые зогсоохо гү, али ядахын сагта удааруулхын түлөө оролдожо байһан мүнөө үе сагай хархис этэгээдүүдэй хорото зэбсэг болонхой.

Колониальна дарлалтаһаа сүлөөрһэн оронуудай саашадаа национальна, политическэ ба экономическа талаар бэхижэхын түлөө тэмсэл мүнөө үеын национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй гол уг зорилгонь байһан зандаа. Зарим оронуудтахи түрүү ёһо гуримуудые бэхижүүлхын түлөө хүдэлөөн, империализм ба шэнэ түхэлэй колониализмын аашада эсэргүү ябуулгануудые ургэдхэхэ гээшэ туйлай ехэ удха шанартай.

Мүнөө үедэ национально-сүлөөрэлгын революци улам үргэдэжэ, зарим оронуудта хүниие хүнэй дарлан мүлжэлгэдэ эсэргүү тэмсэлтэй, социальна байдал саашадань һайжаруулхын түлөө тэмсэлтэй хараа байса нэгэдэнэ. «...Олохон оронуудта национально-сүлөөрэлгын түлөө тэмсэл бодото дээрээ феодальна ба мүн капиталисшье дарлалтада эсэргүү тэмсэл болон хубилна» гэжэ КПСС-эй Генеральна секретарь Л. И. Брежнев онсо тэмдэглээ һэн.

Мүнөө капиталис бэшэ замаар хүгжэжэ эхилһэн, социалис общество байгуулха зорилго урдаа табиһан гүрэнүүд Ази болон Африкада яһала олон. Латиин Америкэдэ империализмда эсэргүү революционно хүдэлөөн үргэдэнэ. Империализмда эсэргүү эрид шууд тэмсэлэй толотомо жэшээ болоһон Кубын революциин удха шанар айхабтар ехэ юм. Кубын революци Латиин Америкын арадуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэнь ялярма одон болон алдаршанхай. Түүхын мүнөө үе сагта империализм. феодализмда эсэргүү, демократическа хамаг хүсэнүүдые хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэри доро нэгэдүүлжэ болохо байһан[...] лиин революциин дүй д[...] руулба.

Мүнөө үеын арадай сү[...] хүдэлөөнэй туйлай ехэ хүс[...] һаниие, түүхын урасхалай[...] сые империализмын өөрһ[...] туһада тогтоожо шадахагү[...] тухай эдэ бүхы баримтану[...] шэлжэ үгэнэ. Гэбэшье, импе[...] да эсэргүү хүдэлөөн ямаршь[...] шээлгүйгөөр, сэхээр хүгжэ[...] гэжэ хэлэхын аргагүй. Энэ [...] хадаа политическэ, экономи[...] үзэл бодолой айхабтар ш[...] сэлэй оршон байдалда үнгэр[...] ехээр ургажа байһан да[...] циалис байгуулалтын нүл[...] национально-сүлөөрэлгын [...] цинуудай саашанхи зам то[...] донхой. Энэ дабшалтадань [...] ямаршье хүсэн дэлхэй д[...] гээшэ.

Коммунизмда харша ном[...] түхэлэй колониализм ту[...] гаал бии болгохые оролдо[...] һургаалайнь ёһоор, хүгжэ[...] тай оронууд удаан саг соо [...] ехэтэй оронуудһаа дулдыда[...] жа, колониальна дарлалта [...] бохо, тулиха байна. [...] мунизмда харша номнолшо[...]

ДҮЛЭТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

НЮТАГТАА ХҮНДЭТЭЙ ХҮН



ҮНГЭРЭГШЭ жэлэй октябриин нэгэ дулаахан үдэр Бар...гай аймагай XXII партсъез... нэрэмжэтэ колхозой Борогол ...оной нэгэ гудамжаар автома...ын гаражда хүрэжэ ерэгдээ. Эндэ түлеэ хахалжа байhан ...аршаг бэетэй үбгэжөөлтэй ...рбаб. Тэрэмни минии бэдэржэ ...эн Хубулей Маланович Гом... байба. Энэ хүн Эсэгэ ороноо ...алгын Агуу ехэ дайнай жэл...тэ фронт дээрэ оло дахин ...ршалга харуулжа, үбсүү дүү... орден ба медальнуудта хүр... гэжэ дуулаhан дээрэhээ тэ...тэй уулзахые эрмэлзээhэн ...ааб.

...араяа шахажа ябаашье hаа, ...улей Маланович сарюун, ню...үдтэнь залуугай ошон бадар...шуумар хүнгөөр гэшхэлнэ, ...ам зохидоор зугаална.

...гэжөөл бидэ хоёр аяга сай ...жа, удаан саг соо үгэ залгуу... дайшалхы замыень дахин ...эхэ» hэдэлгэ хэбэ гээшэбди. ...ад жэлэй саана болоhон үйлэ ...үүдые үсэгэлдэр болоhон ...ээр hанаха гээшэ үбгэжөөлдэ ...эр байба. Зарим дайшалхы нү...й, город ба тосхонуудай нэрэ ...гдаhаншье хэбэртэй. Тиибэ...hаань, тэрэ дүлэтэ жэлнүүдэй ...н ушар эли тодоор hанана.

...нэ нютагта тоонтотой малша ...дай хүбүүн ехэ дайнhаа бүри ... дариин утаа унхидажа, хү...улаан шуhанай адхархые хара...байгаа. Хоёр жэлэй уялгата ... хэжэ байхадань Финлянди...дайн эхилhэн. Тэрэ үедэ ...ов город шадар алба хэжэ бай... Гомбоев өөрынгөө частьтай ...а тэрэ дайнда хабаадаhан юм.

— Юумэ үзөөгүй намда тү...н гайтай байгаа hэн, — гэжэ ...улей Маланович хөөрэнэ. — ...ар муухай газар hэн. Сahа... ехэ гээшэнь аргагүй. Харин ...онь — намаг. Сүмэрэ гэш...эл, уhан соо орохош. Нарhа... ойhоо снайпернууд нүхэ...шни «тоншожол» байха. Юрэ... гэмгүй гарсалдаад. дайнай ...рэhэн хойно нютагаа бусаа бэ...б. Харин үни болонгүй байтар ... дайн эхилhэн гээшэ.

...ОНОЙ ЯНВАРЬ. Моск...вагай богоhо дээрэ бута со...оhон дайсан баруулжаа нам...жажа, бүхы совет арадай зүрхэ ...хэлдэ баярай ошо бадаруул... байhан үдэрнүүд. Нэгэтэ хүй... үдэр Монголой Баян-Түмэн хо...оо гараhан сэрэгэй эшелон бү...н hара «наншажа», Москвааhаа ...уун урда нэгэ багахан станци ...рэ тогтобо.

...199-дэхи стрелково дивизиин ...эгшэд эндэ поездhоо бууhаар, ...даанда ороhон байна. Үсэд ...га тулалдаан үдэр, hүнигүй бо...о. «Нэгэшье модо саашань үл...эл, дайсан ороной ниислэлhээ ...о болохо» гэжэ энэ дивизиин ...эгшэд немецүүдые Курск тээ... түрижэ ороо. Энэ байлдаанда ...адаhан буряад сэрэгшэ Моск...ай богоhо дээрэхи ехэ тулал...нда хабаадаашьегүй hаа, дай...ние намналганда өөрынгөө ху...ые оруулhан байна. Гом...вой эдэ байлдаанда хабаа...ан тухайнь олон табые дур...гүй, дайшалхы замайнь хэдэн ...ирхолтой ушар дээрэ тогтохо ...ан хүрэнэ.

...НЕПР МҮРЭНИИЕ гаталал...га энэ дайнай гайхамшагта ...лдаануудай нэгэн. 1943 оной ...ар манай сэрэгэй зүүн эрье...ь тулажа ерэхэдэ, Тарас Шев...кын уян сэдьхэлээрээ магта... энэ мүрэн номгон уhаяа ми...уулан, дабагдашагүй хаалта ...он хабтайжа байhан гэдэг. Ба...руун үндэр эрье дээрэнь үнинэй түхеэрэлгэ бэлдэhэн немецүүд одоол эндэ үhөөгөө абахабди гэhэн hанаатай байгаа.

— Тулажа ерэхэдэмнай, горитой уhан байгаа hэн. Манайхин аргагүй олон hэн даа. Танк, үхэр бүү болон бэшэ зэбсэг тоо томшогүй. Дайсанhаа нюужа, онгосо, hала гэхэ мэтые бэлдэхэ захиралта абаад, хэдэн хоног соо бэлэдхэл хээ бэлэйбди, — гээд Хубулей Маланович аалихан хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ.

...Шэб харанхы огторгойдо ракетын галнууд яларжа, мүрэниие гаталалгын гайхамшагта байлдаан эхилээ. Хэдэн зуугаад онгосо ба haланууд гэнтэ эрьеhээ холодожо ошоо. Түрүүшын бүлэгэй баруун эрьедэ дүтэлhэн хойно, хоёрдохи эшелоной сэрэгүүд тамаржа ороо. Энэ бүлэгтэ ороhон сержант Гомбоевой отделениин 18 автоматчик нэгэ hалаар дабхяа. Станково пулемёт тодхоhон хоёр пулемётчик, хажуудань — Гомбоев. Бэшэ нүхэдынь хоёр бүлэг боложо, зэжэлээд hэльбэдэжэ оробо ха.

Газар тэнгэри хоёр ниилэhэн шэнги болобо. Фашистнар пулемёдоор ба автомадаар аадар бороо шэнги туулга эльгээнэ. Арай талаhаань үхэр буунууд томо снарядуудые шэдэнэ. Агаарта самолёдууд бии боложо, гэрэл үгэдэг ракетэнүүдые хаяад, бомбодожо оробо. Днепрын уhан бусалhан мэтэ. Арадань ябаhан нэгэ онгосын хажууда бомбо тэhэржэ, дээрэнь hууhан сэрэгшэд булта haлаа, мүн отделениинь гурбан сэрэгшэд хэтэ мүнхэдөө Днепрын уhанда шэнгээ hэн.

Түрүүшын эшелон эрье тулажа, «Ура» хашхаралдаха абяан халта дуулдахадал гэбэ.

— Хүбүүд, шангаар hэльбэдэгты! — гэжэ Гомбоев нүхэдтөө хандаба. Зүгөөр тэрэнэй үгэнүүд дуулдаашьегүй байжа магад. Харан гэhээнь нэгэ hала дээрэ, үшөө хоёр хүн уhа руу унашаба. «Түргэн эрьедэ хүрэхэ» гэhэн бодол сержантын толгойдо оробо.

Эрьедэ дүтэлэн булта уhа руу hүрэжэ оробод. Энэ үедэ түрүүн гараhан үсөөхэн сэрэгшэд шангаар тулалдажа байгаа. Тэрэниие hөөргэнь уhа руу хаяхын түлөө немецүүд нэтэрүүгээр ороо.

— Минии хойноhоо урагшаа! — гээд сержант Гомбоев хүбүүдээ дахуулжа, эгсэ эрье өөдэ гүйдэлөөрөө гараба...

Энэ үедэ дивизиинь гол хүсэн мүрэниие гаталжа эхилээ hэн. Тэдэнэй ерэтэр эдэ бүлэг сэрэгшэ багахан плацдарм барижа байгаа. Энэ баатаршалгын түлөө Днепрые түрүүн гаталhан сэрэгшэд Советскэ Союзай Геройн алтан одондо, бэшэнь орден ба медальнуудта хүртэhэн байна. Гомбоевой үбсүүндэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай хоёрдохи шатын орден зүүлгэгдээ.

1943 ОНОЙ ОКТЯБРИИН 10-да СССР-эй Верховно Соведэй Президиум украин арадай солото хүбүүн, гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша ба полководец Богдан Хмельницкиин орден бии болгоhон байна. Тэрэ сагта энэ ехэ удха шанартай үүсхэл байгаа. Юундэб гэхэдэ, Украинын газарые дайсанhаа сүлөөлэлгын эхилээд байхада, онсо шалгарhан хүнүүдые энэ орденоор шагнаха гээшэ гүнзэгы удхатай хэрэг байгаа бшуу.

1944 оной хабар манай сэрэгүүд Кенигсберг тулажа ошоо. Городой захаhаа шанга байлдаан эхилээ. Нэгэ метр урагшаа дабшаха гээшэ хүшэр hэн. Городой зүүн хойноhоо ороhон энэ дивизиин сэрэгшэд метр-метрээр урагшаа дабшажа оробо. Гурбан дабхар шулуун гэрэй түлөө айхабтараар буудалдаба ха. Гэрэй ойроhоо, сонхонуудhаа немецүүд пулемёдоор буудана, граната шэдэнэ. Энэ шанга тулалдаанай үедэ взводой командир хүндөөр шархатажа, Гомбоев тушаалыень даажа абаха баатай болоо hэн.

— Минии захиралта дуулагты! Нэгэдэхи отделени гэрэй ара талада, хоёрдохи отделени хойнонь орохо, бидэ урдаhаань орохобди, — гэhэн захиралта үгөөд, Хубулей Маланович хүбүүдээ дахуулжа, урагшаа дабшаа hэн.

Хэдэн часай туршада тэмсэл үргэлжэлөө. Взводойнь олон хүбүүд баатарай үхэлөөр унаа. Зүгөөр дайсадшье эндээ үхэлөө олоо. Үлэгшэдынь сагаан туг үргэжэ, плендэ ороhон байгаа.

— Старшина Гомбоев! Танай хэрэг үндэрөөр сэгнэнэбди. Саашадаа элүүр энхые, дайшалхы амжалта хүсэнэбди, — гээд дивизиин командир гвардиин полковник Курсуков жагсаалай урда тэрээнэй энгэртэ Богдан Хмельницкиин гурбадахи шатын орден «хадаад», үнэн зүрхэнhөө амаршалаа hэн.

Саашадаа Балтиин далайн эрье зубшан, дайшалхы нүхэдтэеэ хамта Германиин газарай гүн руу оролсоhон намтартай. Данциг город сүлөөлэсэхэдөө баhа бэрхээр тулалдажа, Алдар солын гурбадахи шатын ордендо, саашанхи байлдаануудта хабаадажа, хэдэн дайшалхы медальнуудта хүртөөд, 1946 оной намар түрэл нютагаа бусажа ерэhэн байна.

ДАЙНАЙ ХОЙТО жэлнүүдэй ажал хэрэгүүд тухайнь хэдэн үгэ хэлэбэл нимэ байна. Хубулей Маланович ажалай фронт дээрэ мүн лэ үльгэр жэшээ харуулаа. Найман жэл соо колхоздо ахалагша хонишоноор ажаллахадаа, түл олоор абадаг, ноохо ехээр хайшалдаг байhан. 1965 оной октябрь соо тэрээндэ «Хүндэтэ хонишон» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Һүүлэй жэлнүүдтэ мал адуулагшаар хүдэлнэ. Нүхэр Гомбоев В. И. Ленинэй ойн баярай медаляар шагнагдаа.

1971 оной февральда колхозой правлени ба партком гурбан колхознигто, тэрэ тоодо Гомбоевто, «Хүндэтэ колхозник» гэhэн нэрэ зэргэ олгоhон тухайдаа хамтын суглаан дээрэ мэдээсээ hэн. Дайнай ба ажалай ветеранда шэнэ гэр бэлэг болгогдон үгтэнхэй.

— Хоёр дайнда ябаад, нэгэшье шархатаагүй хүм. Нэгэтэл гарайнгаа хурга минии түгдэрхэйдэ халта дайрууллhан гээшэб. Юрэдөөл хүби заяамни нимэ байhан юм гээбы даа. Хэды олон хүн энэ дайнда hалаа гээшэб! Мүнөө дайшалхы нүхэдөө hанахада, ехэ гунигтай байдаг, — гээд Хубулей Маланович сэдьхэлээ хүдэлгэн hууга hэн.

Н. ГАЛДАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Х. М. Гомбоев.

И. ПОПОВОЙ фото.

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГТА

ТҮРҮҮ ФЕРМЭДЭ — ТУГ

Ивалгын тушалга үйлэдбэриин ажахын haалиин фермэнүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түбэй фермэ түрүү hуури эзэлээ. Эндэхи haалишад ажахыда haагдадаг бүхы hүнэй 15 процентыень абадаг байна. Юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын ондо тус фермын haалишад үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 3077 килограмм hү haажа, хамтадаа 5225 центнер hү абаа. Тиихэдэ декабрь hара соо үнеэн бүриhөө эндэхин 226 килограмм hү haажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ.

Ажахын дирекци, партийна комитет, профсоюзай рабочком haалишадай мүрысөөнэй дүн гаргажа, түбэй фермын коллективтэ дамжуулгын Улаан туг барюулба. Мүн тиихэдэ энэ фермын эрхим haалишад Роза Доргеева, Цыпа Бадмаева, Цыбик-Дари Цыбикова гэгшэдэй хүндэлэлдэ ажалай алдар солын туг фермэ дээрэнь үргэгдэбэ.

ЕХЭ ШҮҮБЭРИНҮҮД

Үнгэрөөшэ жэлэй туршада аймаг соо мүнгэн ба эд зөөриин лотерейн билет 22 мянган түхэригтэ тараагдаhан байгаа. Тиихэдэ 10,9 мянган түхэригэй элдэб янзын шүүбэри ажалшадта түлэгдөө.

Ехэ ехэ шүүбэринүүдэй тудаhан билетэй хүнүүд олон байгаа. Жэшээлбэл, Тарбагатайн кондитерска фабрикын хүдэлмэришэн Василий Петрович Еманаков 177 түхэриг сэнтэй ковер, эндэхи столовын хүдэлмэрилэгшэ А. С. Стрепкова 180 түхэригтэ магнитофон шүүhэн байна.

Тарбагатайн соёлой байшангай хүдэлмэришэн эхэнэр А. В. Чебунина оролсол гансахан билет абаhан байгаа. Тэрэнээ шалгажа үзэхэдэнь, 96 түхэриг сэнтэй эрэ хүнэй гарай час тудаhан байшоо. Мүн баhа 100—200 түхэриг мүнгэ шүүhэн ажалшад аймаг дотор олон.

ЭРХИМ АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ — ПУТЕВКО

Татьяна Петровна Кравцова — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үнинэй, дүршэл ехэтэй haалишадай нэгэн. Тэрэ жэл бүри ажал хүдэлмэридөө ехэ амжалта түйладаг байна. Тиимэл хадаа сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө, мүн нютагайнгаа арад зоной дунда хүндэтэй болонхой. Тиигэжэ нёдондо болоhон hунгалтын үедэ Ехэ-Куналейн сельскэ Соведэй депутадаар hунгагдаа hэн.

Нютагайнгаа хүн зоной энэ ехэ этигэл найдабариие харюулхын тула тэрэ эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллана. 1971 оной туршада даажа абаhан үнеэн бүриhөө 2897 килограмм hү haагаа. Энэнь урзанда жэлэйхиhээ 240 килограммаар ехэ болоно.

Юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын он соо ажалдаа ехэ амжалта түйлаhанайнь түлөө Татьяна Петровна Кравцовада колхозойнь правлени ба партком Горячинскын курортдо ошожо амарха түлөөhэгүй путевко барюулба.

ЭДЭБХИТЭДЭЙ ЭКЕНТРИГҮҮДТЭ — ГРАМОТА

Аймагай тосхон, фермэ болон отаранууд дээгүүр Ивалгын дунда hургуулиин багша В. С. Базаров, П. И. Покацкая (Доодо-Жэрэм), Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой зоотехник Н. Л. Алексеев, врачнар Д. Б. Эрдынеев, И. В. Чекина гэгшэдые хирэ-хирэ болоод лэ хаража болохот. Эдэ нүхэд малшад ба механизаторнууд, хонкшод болон барилгашадай үдэр бүри хүлеэжэ байдаг хүндэтэй айлшадынь болонхой. Тэдэнэр ажахынуудай түб hууринай клубта гү, али холын фермэ, отаранuудта ошожо, лекци уншадаг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг байха юм. Тиигэхэ зуураа лекци, хөөрэлдөөгөө олондо ойлгосотойгоор, тодорхой hайнаар үнгэргэхые оролдодог байна.

Һаяхан «Знание» бүлгэмэй аймагай отделениин конференци боложо, дээрэ дурсагдаhан нүхэдэй hайн ажал онсолон тэмдэглэгдэбэ. Арад зоной дунда ябуулагдадаг ойлгууламжын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаhанайнь түлөө нүхэд В. С. Базаров, П. И. Покацкая, Н. Л. Алексеев, Д. Б. Эрдынеев, И. В. Чекина, Ч. Л. Ринчинов болон бусад нүхэдтэ «Знание» бүлгэмэй Буряадай отделениин правлениин баясхалангай грамотанууд барюулагдаhан байна.

А. НАГАСЛАЕВ,
аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ.



Надежда Андриянова нёдондо жэлдэ Улаан-Үдын медучилищи дүүргэhэнэйнгээ удаа Октябрьска районой 70-дахи аптекэдэ ассистентээр хүдэлнэ. Энэ нүхэрнай ажалдаа оролдосотойгоор хандахаhаа гадна, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг заншалтатай. Комсомол басаган Надя месткомой гэшүүн юм.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

РЕДАКЦИДА ХАРЮУСАНА

„ДЭЭРЭЭ ОРТОХОНЬ ЛЭ"

Иимэ гаршагтай статья манай газетын 1971 оной октябриин 20-ой номерто толилогдоо hэн. Хориин аймагай Үдын совхозой Доодо-Голой отделениин хүдэлмэрилэгшэд ниитын адууhа малай үбэлжэлгэдэ муугаар бэлдэнэ гэжэ тус статья соо шүүмжэлэгдэhэн байгаа.

Хэмжээ абахын тула тэрэ статья КПСС-эй Хориин райкомдо эльгээгдэhэн юм. Үдын совхозой партийна комитедэй заседани дээрэ ажахын Доодо-Голой отделениин мал ажалай бригадир Р. Ц. Отцоровой тоссоон шагнагдажа, статья соо хэлэгдэhэн дутагдалнууд булта зүб гэжэ элирүүлэгдээ. Мүнөө отделениин малай фермэ, отара бүхэн хүдэлхэ хүнүүдээр гүйсэд хангагдаа, адууhа малай дал, хашаа хорёо hайнаар заhабарилагдажа дулаалагдаа. Мүн hаамхай үнеэдэй харууhалга, эдеэлүүлгэ hайжаруулhанай ашаар hү haалга нилээд дээшэлжэ, мүнөө hаамхай үнеэн бүриhөө үдэртөө 7,3 килограмм hүн абтана. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» совхозой haалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэл дэмжэжэ, эндэхи haалишад үбэлэй үедэ ехэ hү haахын түлөө тэмсэлдэ оролсонхой.

Энээн тухай КПСС-эй Хориин райкомой секретарь нүхэр Д. Дагбаев манай редакцида мэдээсэhэн байна.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДТА

Таба дахин ехээр

ПРАГА. Чехословакида арадай засагай тогтоhонhоо хойшо орон дотор электрын элшэ хүсэ гаргалга 5 дахин ехэ болоhон байна.

Жэл бүри шэнэ электростанци ашаглалгада оруулагдана. Жэшээлбэл, үнгэрhэн жэлэй эсэстэ республика доторхи эгээл томо электростанцинуудай нэгэн «Почерады» ашаглалгада оробо. Тиигэжэ Прага хото электрын элшэ хүсөөр гүйсэд хангагдадаг болоо. Тус электростанциин 4 блок жэл бүри 5 миллиард киловатт-час электроэнерги гаргаха юм. «Мельник» гэжэ электростанциин хоёрдохи ээлжээнэй барилга дүүргэгдээ. Тэндэ хамтадаа 4 энергоблок тодхогдонхой.

Чехословакиин социалис республикын 1971—1975 онуудай шэнэ табан жэлэй түсэбэй ёhоор орон дотор 62—63 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ жэл соо абадаг болохоор хараалагданхай.

Варшава hалбаран ургана

ВАРШАВА. Польшын ниислэл хотодо ажаhуугшад жэл ошохо бүри шэнэ гэр байрада олоороо ородог боложо байна. Тэндэхи шэнэ микрорайонуудта мүнөө үеынхеэр баригдаhан олон дабхартай шэнэ гэрнүүд ербылдэн бодоно.

Үнгэрөөшэ жэлэй турша соо Варшавада 10.800 бүлэ шэнэ байратай болоо. Тэдэнэй олонхинь Брудие, Няски, Садыба, Раковец гэжэ шэнэ районуудта баригдаhан юм. Мүн тиихэдэ тэдэ районуудта ажалшадай хэрэглэмжэ хангадаг комбинат, магазин, кафе, клуб болон кинотеатрнууд бодхогдоо.

Шэнэ жэлэй туршада 14000-hаа үлүүтэй шэнэ квартира бариха зорилго Варшавын барилгашадай урда табигданхай. Табан жэл соо Варшавын 90 мянган бүлэ шэнэ байратай болохо юм.

Советскэ Союзай туhаламжатайгаар Варшавада бодхоогдоhон гэр барилгын комбинат эндэ шэнэ гэрнүүдые бариха хэрэгтэ тон ехэ үүргэ дүүргэхэ болоно.

„Энергоинвест" — хорин жэл

БЕЛГРАД. Сараево шадар оршодог «Энергоинвест» гэжэ промышленна нэгэдэлэй бии болгогдоhоор 20 жэл гүйсэбэ. Энэ хадаа Югославиин промышленна томо нэгэдэлнүүдэй нэгэниинь болоно.

«Энергоинвест» гэжэ энэ нэгэдэл 1951 оной эсэстэ хүдэлжэ эхилhэн юм. Тиихэдэ проект зохёодог багахан организаци байгаа hэн. Югославиин республикын нютаг бүхэндэ байрладаг 50 предприяти, рудник болон научно-шэнжэлгын эмхинүүд тус нэгэдэлэй мэдэлдэ мүнөө ороно. «Энергоинвестын» предприятинуудай 20 мянга гаран хүдэлмэришэд, инженер болон техничүүд зэд, алюмини, туулга ба цинк малтан абана, химиин, эдеэ хоолой, нефтиин, энергетическэ промышленностиин хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргадаг байха юм.

Тус нэгэдэлэй хүдэлмэришэдэй бүтээн гаргаhан продукци орон дотороо, мүн гадаадын гүрэнүүдтэ мэдээжэ болонхой. Тэдэнэй гаргаhан продукциин хахадынь хилын саанахи гүрэнүүдтэ эльгээгдэнэ. Тэрэнэй 20 процентыень Советскэ Союз худалдан абадаг байна.

Варнын ажалшадай hайшаалта хэрэг

СОФИ. Варнадахи Георгий Димитровой нэрэмжэтэ судна бүтээлгын заводой коллектив энэ жэл хуурай ашаа шэрэхэ түрүүшын судна бүтээжэ эхилбэ. Тиигээд 100 мянган тонно ашаа шэрэхэ хүсэтэй танкернуудые гаргажа эхилхэ юм.

Варнын судна бүтээгшэд үнгэрөөшэ жэлдэ ажалай hайн амжалта түйлаа. Тэдэнэй хүсөөр 14 судна бүтээгдэhэн байна. Тэдэ судна нууд мүнөө Советскэ Союзай, Норвегиин, Англиин, Финляндиин, Болгариин гол мүрэн ба далай соогуур ашаа шэрэнэ.

Хүн зоной элүүр энхын түлөө

УЛААН-БААТАР. Арад зоной элүүр энхые хамгаалха хэрэгтэ МНР-эй 1972 оной гүрэнэй бюджедээр 214 миллион түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдана. Энэнь нёдондонойхиhоо холо ехэ болоно. Парти болон правительство ажалшадай элүүр энхые хамгаалха хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулдаг болонхой.

Монголдо арадай засагай тогтоhонhоо хойшо ороной хүн зоной наhан дунда зэргээр 2 дахин ехэ болоо.

(ТАСС).

...ХАРША МҮНӨӨ ҮЕЫН ХАРХИС НОМНОЛ

...үгын үшөө нэгэ хараа шэглэл ...дэ, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ ...э тарахагүй, зүрюу идхалга ...улые hэдэдэг, социализм ба ...онально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн ...ондоо эбсэшэгүй, бэе бэедээ хар...гэжэ номноно.

...оммунизмда харша номнол ка...алис бэшэ замаар хүгжэжэ эхил... арадуудай аша туhада огто таа...гүй, хуушан капиталис хүг...элгын замда тэдэ оронуудые ...улые hэдэнэ. Мүнөө үеын импе...лизмын социально-политическэ ...а шугамые үзэл бодолой талаар ...hэ hууритай болгохо, ээрхэг ...ихэй, дээрмэшэн ёhоной дай, ...мжээтэ багатай оронуудые эконо...ческа хашалан зоболондо оруулха, ...алха, мүлжэхэ ябадалые са...уулхын тула ехэ оролдолто хэг...э. Үшөө тиихэдэ коммунизмда ...а номнол хадаа СССР-эй наци...льна байгуулалтын асуудалаар ...гдаhан дүй дүршэлые хазагай...ула талаар мэргэжэжэ байна, ...унис общество амжалтатайгаар ...уулжа байhан совет республика...дай айхабтар ехэ түйлалтануу... олониитэдэ худал хуурмагаар ...уулхые оролдоно.

...оммунизмда харша номнол ...нгөө эдэ бүхы зорилгонуудые ...итическэ ба экономическа элдэб ...гаар, үзэл бодолой хүдэлмэридэ таарууаар бэелүүлхые hэдэдэг гээшэ. Мүнөө үедэ империализм бэеэ даанхай залуу гүрэнүүдтэ шэнэ түхэлэй колониализм нэбтэрүүлдэг болонхой. Тэрэниие дэлхэйн социализм ба капитализм хоёрой тэмсэлэй улам үргэдэжэ байhан үеын империалис колониализм гэжэ тодорхойлон нэрлэхэ хэрэгтэй.

Экономическа харилсаагаар шэнэ түхэлэй колониализмай онсо шэнжые юугээрнь тодорхойлхоб гэхэдэ, нэн түрүүн урдань дарлагданги оронуудые экономикын талаар империалис гол гүрэнүүдhээ дулдыданги байлгаха хэрэгтэ зорюулагдаhан хэмжээ ябуулгануудаарнь. Социальна асуудалай талаар шэнэ түхэлэй колониализм ангиин тэмсэлэй хорото бодолоор, олониитэ ажалшадай үмэнэ айгаад, империализмтай харилсаатай болохые оролдодог национальна буржуазитай холбоо байгуулха хараа шугам баримталдаг юм.

Дэлхэй дээрэ капиталис, колониальна ба шэнэ түхэлэй колониализмын харилсаануудые хамгаалан аршалха үүргэ США-гай империализм бэе дээрээ даажа абанхай. Американ империализм хаанашье болоhон революционно тэмсэлые дарахые оролдодог дэлхэйн хархис жандарм мүн. «Дэлхэйе американ ёhоор хүтэлбэрилхэ» номнол гээшэ үзэл бодолой асуудалаар империализмын бэелүүлжэ байhан зорилгын эли тодо жэшээ боложо үгэнэ.

Америкын империализмын «бага хэмжээтэй дай хэхэ» гэhэн номнол национально-сүлөөрэлгын хүдэлөө ба революцинуудые дараха гэhэн холын хараатай юм. Энэ түсэбэй ёhоор нэн түрүүн Ази, Африкын, Латин Америкын оронуудта национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдые даража, империализмые аршалан хамгаалха зорилго бэелүүлэгдэнэ.

Никсонэй дурадхалаар бии болгогдоhон «Чуамска доктрина» гэдэгэй хүн түрэлтэндэ эгээл харша, хуурмаг байhаниинь элирээ. Тэрэнэйнь гол зорилго ямар бэ гэхэдэ, азиинхидые азиинхидаарь алуулха, хоорондонь дайлалдуулжа, американ империализмын хархис муухай зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэнь туhалха.

Коммунизмда харша номнолые идхагшад национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ нигэжэ дайсан ёhоор хандаха зуураа, өөhэдынгөө эдэ бүхы хуурмаг аашые «элиршэлэгдэхэгүйгөөр» хэнэбди гэжэ hанадаг. Гэбэшье тэдэнэр тон ехээр эндүүрнэ. Тэдэнэй энэ билдагууша политика Ази, Африкын, Латин Америкын арадуудай нюдэндэ өөhэдыень бүри ехээр харуулжа, ойлгуулжа үгэнэ.

Коммунизмда харша номнолой эгээл ехээр бэеэ элиршэлhэн ушар хадаа совет засагта эсэргүү тэмсэл болоно. Хүгжэжэ байhан оронуудта Советскэ Союзай үзүүлжэ байhан туhаламжа колониальна журам аршалхые оролдодог империализмын ба коммунизмда харша номнолшодой hанаа ехээр зобоono.

Сүлөөржэ байhан арадуудтай Советскэ Союзай, социалис бусад оронуудай хэдэг экономическа харилсаан шэнэ түхэлэй колониализмые хамгаалагшадай hанаа баhал ехээр зобоono. Алишье таладань ашатай туhатай энэ харилсаае муудхахын тула империалистнууд хамаг арга шадалаа хуу гаргана. Теэд Советскэ Союзай хүнгэлэлтэтэй урьhаламжа үгэдэгые, промышленна эрхим hайн предприяти, эмшэлгын зургаануудые барихадань, мэргэжэл hайнтай кадрнуудые hургахадань туhалдагые хүгжэжэ байhан оронуудай ажалшад өөhэдынгөө бодото байдалай жэшээ дээрэhээ хаража ойлгоно. Эдэ баримтануудые буруушааха аргагүй болоhон империалис пропагандистнууд хоб жэбэйнгээ хоро шарые Советскэ Союзай дотоодын национальна политикада зорюулна.

Совет засагта эсэргүү номнол хадаа социализм ба уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй бүхы дайсадай хорото зэбсэг болонхой. Бодото дээрээ энэ номнол Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй удаан болзор соо бэелүүлэгдэхэ тусхай политика гэжэ соносхогдоhон байна. Энээгээрээ Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд коммунизмын эгээл эдэбхитэй дайсадтай, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй ба дэлхэй дээрэхи социальна хүгжэлтын дайсадтай ами нэгэн болоно.

Мүнөө үе сагта коммунизмда харша номнол бодото хүсэн болоод национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе hуларуулхые, тэрэниие хуушан түхэлдэнь оруулжа, залуу гүрэнүүдые империализмын дарлалта доро барихые оролдоно.

Совет ёhо гуримда эсэргүү идхалга ябуулдаг түбэй газарнуудай дунда совет национальна республикануудые «шэнжэлхэ», дэлхэйн оронуудай үмэнэ совет национальна политикые бузарлаха, хардаха үүргэтэй органууд байгуулагдаhан гээшэ. Жэшээнь, Түбэй Ази, Казахстаниие шэнжэлхэ талаар тусхай зургаан Англида хүдэлдэг, «Сентрал эйшен ревью» гэжэ журнал гаргадаг байха юм. СССР-ые шэнжэлхэ талаар Мюнхендэхи институт хүгжэжэ эхилhэн залуу оронуудай арад зоной дунда Совет орондо эсэргүү пропаганда ябуулха зорилготой. Тус институт аяар долоон хэлэн дээрэ өөрынгөө журнал хэблэн тараадаг. США, ФРГ, Англида, мүн бусадшье гүрэнүүдтэ СССР-эй ород бэшэ арадуудай байдал hуудал тухай худал хуурмаг ном, статьянууд элбэг дэлбэгээр хэблэгдэдэг гээшэ.

Шэнэ түхэлэй колониализмые нюуха, далдалха, США-дахи үндэhэ яhанай илгаае Африкын оронуудта зэбүүрхэн буруушаалгые бууруулха зорилгоор Совет засагта эсэргүү американ пропагандистнууд «Совет колониализм гэжэ бии гү?» гэhэн темэтэй «симпозиум» үнгэргэhэн байха юм.

Социализм ба капитализмын үедэхи национальна харилсаанай гол илгаануудые Совет засагта эсэргүү номнолшодой зорюута алгасан гарадаг байhаниинь мэдээжэ. Капитализмын үедэ национальна харилсаан үндэhэ яhанай хёмороогоор, национальна талаар хара амяа харанги, хизаарлагданги байлгаараа онсо илгардаг. Харин социализмын үедэ аха дүүгэй туhаламжын үндэhэ hуури дээрэ нацинууд бэе бэедээ дүтэрхы боложо, национальна харилсаан hалбардаг байна бшуу.

Совет республиканuудай түйлалтанууд дэлхэйн бүхы арадуудта тон ехэ нүлөө үзүүлнэ, тэрээнийгээнь капиталис оронуудай мүлжэгшэ ангинууд hүрдэн айдаг болонхой.

1972 ондо Совет Социалис Республиканuудай Союзай 50 жэлэй ой тэмдэглэгдэхэнь. Үнгэрhэн энэ үе соо Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро, Ленин багшынгаа зааhан замаар аха дүү совет республиканууд экономико, соёл культура хүгжөөхэ, хүн зонойнгоо байдал hуудал hайжаруулха талаар тон ехэ хүгжэлтэ түйлаа.

СССР-тэл адли иимэ аха дүүгэй агуу ехэ хани барисаан, хани нүхэсэл, арадуудай адли тэгшэ эрхэ сүлөө хүн түрэлтэнэй түүхэдэ урдань үзэгдөөгүй, үзэгдэхэ ёhошьегүй байhан.

Манай парти социалис интернационализмын үзэл сурталаар, национализм ба шовинизмын үлэгдэлтэй, национальна талаар хара амяа хараhан, хизаарлагданги үзэлтэй эбсэшэгүйгөөр бүхы ажалшадые хүмүүжүүлнэ. Эдэ бүгэдын ашаар хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ нэгэдэл — совет арад бии болоо, — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хэлээ hэн.

АПН.

Гунга ЧИМИТОВ

ТАРЯАН

Поэмэһээ бүлэгүүд

ЮРЭ БУСЫН КОМИССИ

Энэ үдэр Самбуу шофёр
Ээлжээтэ рейсһээ бусахадаа,
Номоог-Толгойн дарга
Номгон Нима абгайда
Түрүүлэгшын захяае
Тэрэ зандань хүргэбэ:
«Үдэр ладуун дээрэтнай
Үндэр комисси морилхонь.
Урин зохидоор, мүртэйгөөр
Угтан абахаа мэдэгты.
Шанага юунэй гозоймо,
Шандаганай шабардама
Шара улаан сайгаа
Шанан барин байгаарайт!» —
Конторын нимэ мэдээсэл
Хоолойн һайгаар дуулгаба.
— Хэд? Хаанаһаа... — гээд
Нимын
Һуража үрдеэгүй байтарнь,
Ондогоносо гүйлгөөд Самбуу
Орооһо тушаахаа ябашалай.
«Үндэр шалгалта!
Гайхалтай.
Үнэхөөр энэ айдаһатай...
Сай гэдэгэйл удхые
Сасуулан яажа ойлголтойб?
Шүлэтэй мяхан гээ һаань,
Шэлтэй умдан гээ һаань,
Шүдхэршни эли бэлэй», —
Шэлээ маажан Нима абгай
Шэбэнэн өөртөө хэлэбэ.
Мэгдэшэһэн, гайхаһан
Мэжэдэй Нима ахатанай
Хүдэлмэридөө шунаһан
Хүн зондоо хандажа,
Үндэр комисси тухай
Үг-маг дуулган гэхэдэнь,
Ямарш шанга шалгалтые
Ядамаггүйгөөр баридаг,
Жэлэй дүрбэн сагта
Жэгдэ һайнаар ажалладаг
Хүдэр бата таряашадай,
Хүдэлмэришэ хүнүүдэй
Үнөөхн юунэй заха бэлэй? —
Үмэдш гэжэ үгэбэгүй.
Зай, Цырен Семеновичой
Зааһан хэлэһэн болзорто
Баруун хойто харгыгаар
Баглагар тооһо бадхуулан,
Хоёр хүнгэн машина
Ходо гүйлгэн ерэбэ.
Харша үндэртэй ладуунай
Хаалга үүдээр оробо.
«Хэд юуднай ерээ юм,
Хэр ехэ шалгалтаб?» —
Гэжэ хүнүүд зосоогоо
Гэлын, жэхын байбал даа.
Мэжэдэй Нима — тулаха эзэн
Мэнэ яаран дүтэлбэ.
Дамба, Сэрэн —
Дарганар
Дары хойноһоонь бүншэбэ.
Хараха дуратан олооро
Хажуудань мүн лэ сугларба.
Хүнгэн машинын үүдэнүүд
Хүндөөр удаан нээгдэбэ.
— Оо-ёх-хо, аа-ях-ха!» —
Ондоохон абяан дуулдаба.
Тойрон байһан хүн зон
Толгойгоо шахын байбал даа.
Нэгэ үрдиһэ машина соо
Нэрэ һурагүй ёололдоод,
Бултайжа гаран гэхэдээ —
Булта зонине гайхуулба.
Хурса шог үгөөрөө
Хушуун-Үзүүрые энеэлгэдэг
Будажабай эжы түрүүн
Бууржа ерэбэ гээшэл даа.
Удаадахи хүгшөөдэй
Урдамнай түр үзэгдэбэ.
Үльгэр домог хөөрэхэдөө,
Үлүү бэрхэ гэлсүүлжэ
Хотон соогоо суурхаһан,
Колхозой эрхим хонишон
Коммунист Даша-Балжары
Хүл дээрэнь гаргажа,
Хүн болгожо үргэһэн
Жаргалта наяа шахаһан
Жамбалова Цэдэб лэ.
Баггүй үндэр шалгалтын
Баһа нэгэ гэшүүниинь —
Ажал дээрээ бэрхэ гээд,
Артельдээ үнинэй суурхаһан,
Үндэр засаг түрынгөө
Хүндэтэ ордендо хүртэһэн
Аймаг соогоо алдартай
Ахамад түрүү хонишон
Даша Цыренович Сангаевай
Даруу зантай эжы юм.
Инмэ һонин шалгалтын
Эндэ ерээд байхада,
Хүнүүд тэндэ хаража,
Хүхюун дорюун болоно.
Нүгөөдэхи машинаһаа
Нюдэнэй шэл бултайба.
Хүнгэхэнөөр газарта
Хүтэлүүлэнгүй буугааша
Айл хотондоо хүндэтэй,
Анханай һайн зантай
Дуугархадааш бэрхэ
Дулмын эжы бэсэрээ.
Долоон нохойн дурдаха
Дуун саанаһаа дуулдажа,
Хүдөө ажахын институтда
Хүндэ шалгалта барижа,
Эрхим һайн мэдэсээрээ
Эжы абаяа баясуулһан,
Артелнингээ стипенди
Абаха боложо урмашаһан
Сэбэр һайхан ябадалтай
Сэдэнбал гэжэ хүбүүнэй
Бабушка гаража ерэбэл даа —
Бато-Мүнхын эжыл даа.
Үшөө саашань гэхэдэ,
Үндэр наһатан бололой.
Татан түлхин байжа
Таягтай хүгшэнние буулгабад.
Энэ хэн бэлэй гээд
Эндэ сэхэ хэлэһүү.
Эдэ мүрнүүды бэшээшын
Эжы-Будын Норжомо.
Хүнүүдш гээшэ хүхижэ,
Хүхэ энеэдэ дэлгэнэ.
«Одоол һонин шалгалта
Орожо ерээ!» — гэлсэнэ.
Удаань хүнгэн машинын
Уйтан болошоһон үүдээр
Багтажа ядан хабшуулдаһаар
Баггүй тарган хүгшөөдэй
Гараа һарбайн туһалыт гэн,
Гаража ерэбэ гээшэл даа.
Урданай дуунай эзэн
Уран бэлигтэ хүгшөөдэй —
Дондог Мүнхэ хоёр
Дууша хүбүүдэй эжы,
Дутарма Дулгаржаб ашанараа,
Доошонь олон зээнэрээ
Үргэн харан тэнжээһэн
Үнэхөөр суута хүгшөөдэйл.
Үглөөнһөө хойшо сошооһон
Үндэр комиссиин орондо
Дохолон хүлтэй, таягтай
Долоон хүгшэдэй буухада,
Айжа байһан Мижитов
Амаа ангайн байшаба.
Арадань байгша хоёр
Альгаа хабсарантараа:
— Һа-һа-һа!
— Һи-һи-һи! —
Һаамайтараа энеэлдэнэ.
Түрүүлэгшэ энеэбхилэн,
Түбшэн юумэ хашалгүй
Хайшан гэгшэ aаб эдэм гэн,
Хаража дуугай зогсоно.
Хүгшэд бэеэ абанги,
Хүдэлэнгүй байнад лэ.
— Мэжэдэй Нима, ябашни?
Мэдээ алдаа гээшэ гүш?
Амаа эндэ ангайгаад,
Али болотор байхашниб? —
Дашын эжы тэндэһээ
Дайран һагад хэлэбэ. —
Хүгшэд, харыт эдээнние,
Хүхэ энеэдэн болобол, —
Дамба Сэрэн хоёрто
Дэм халдажа оробол.
Юрэ бусын комиссинхидь
Юлын тойрон хараашад
Байн-байн бүри нэмэнэ,
Баяртай энеэдэн зэдэлнэ.
— Хүндэ ехэтэ айлшад —
Хүгшэдэймнай делегаци!
— Номин тэнгэридэ долоон
үбгэд,
Номоог-Толгойдо долоон
хүгшэд! —
Дорьбоод энеэдэн ехэдэнэ,
Дорообо мэндээ хэлсээд.
Одоо эндэ түрүүлэгшэ
Олоной дунда орожо:
«Инмэ хүндэтэ комисси
Энээнэй урда эндэмнай
Ерэжэ үзөө үгы гэөд
Юрэ хэмнайш мэдэнэ лэ.
Зай, нүхэд, айлшадтаа
Заа зуу ажалаа харуулая», —
Гээд Цырен Семёнович
Гэшхэлшэбэ ладуун руу.
Аараглаһан олон зон
Айлшадаа дундаа абанхай,
Һугадан заримые хүтэлэнхэй
Һубарилдаба гэхэл даа.
Дохоло һэхэлэн, ялтарган
Долоон хүгшэдэй урда
Олон томо мантагар
Ороһон хадануд байбал даа.
Ямар ехэ таряан бэ!
Яаһан баян нютаг бэ! — гэн,
Үльгэршэ хүгшэн Цэдэб
Үгэлэн эндэ хэлээ һэн.
— Үни минии залууда
Үмсын ажалтан байхада,
Ганса хоёр десятина
Газарһаа, нээрээ, юун мүртэй
Ороoһо таряан абтаха һэм, —
Олоной дунда байһан
Дулмын эжы делегатка
Дуугарбал даа даруухан.
— Ямар олон веялкэ,
Янза бүриин түхеэрэлгэ
Зайн галай хүсөөр
Залагдан ажал хэнэ бэ?
Хэды олон машина
Хойно хойноһоо һубарилдан,
Ороoһо тээгээд эндэһээ
Ошожол ошожол байна лэ!
— Гэжэ хүгшэд бултадаа
Гэлын гайхан харана.
— Энэ хадаа колхознай
Эхэ оронойнгоо амбаарта
Эрхим һайн таряагаа
Эльгээжэ байна гээшэ лэ,
Түсэбөө түргэн дүүргэжэ,
Түүхэтэ илалта туйлахабди, —
Алексей Будаич агроном
Аятай зохидоор ойлгуулна.
Хаанаһаашьеб хожомдон,
Халзай үбгэн бии болоод,
Хүнэй урда гаража,
Хүхюутэйгээр дуугарба:
— Ай даа, хөөрхы баарманууд,
Ахир оодэгүй шабгансанар!
Дулаан гэрһээ гарангүй,
Дууран хэбтэ хэбтэһээр,
Эрдэни бурхандаа зальбаржа,
Эрхеэ тата татаһаар
Арад зоной мүнөөнэй
Ажабайдалһаа гээгдэшоод,
Галабта мэдээжэ юумые
Гайхажа байхадаа яанабта?
— «Доройд» гэбэ гүш? —
гэлдэжэ,
Долоон хүгшэд сухалдаа.
Халзай эндэ тулгардан,
Харюу үгэжэ ядалдаа.
— Орхие даа. Халзанда
Ондоо юун байхаб даа! —
Гэжэ хүгшэд уушхаржа,
Гэрэлтэй шарай шарайлбад.
Хүгшэдэй бараг делегацида
Хүндэгүйгөөр ханлажа,
Дайралта хэһэн Халзайе
Дары болюулые оролдон,
Түрүүлэгшэ тэрээндэ
Түдэ ингэжэ хэлэбэл даа:
— Шанар шалгагша ноён!
Шангаран эндэ алдабат.
Артелиингээ эжынэртэ
Абаһаар юундэ халдабат?
Хэниинш оорынгөө үедэ
Хэрэг ажалһаа зугадангүй
Хамаг хүсэ шадалаа
Хамтын ажалда үгөө бшуу.
Зай, Халзан Дашневич,
Замшан мүнөө болыт даа,
Хүгшэд-колхозницануудтаа
Хүгжэлтээ харуулыт даа!..
Одоол эндэ аягүй
Оһол түймэр унтараагдаа.
Халзай үбгэн маһайжа,
Хажуушань гараараа заабал
даа:
— Артелнимнай баялиг
Альган дээрэтнайл, худагынар!
Жэгтэй һонин комисси
Жэрылдэн ябажа үгэбэ.
Тэрэ үникэй үмсын
Тэбхэрхэн ладуун мэдэхэ,
Боолто зада бооһон,
Бухал яһала табиһан,
Сомоо нилээд сомоһон,
Саһанай орохые хүлеэһэн,
Хүйтэнэй боложо шинидэхэдэ,
Хүхэ мүльһэ хүргөөд,
Модон молтин далайжа,
Монсогор ороoһо сохиһон.
Барга ахир хүдэлмэрине
Баһал хэлсээд гараһан,
Үзэхэ юумые үзэһэн
Үндэр наһатай хүгшэд лэ.
Зайн галаар хүдэлдэг
Задарюун оньһон
машинануудые
Захаһаань ябажа харахадаа:
«Зайлуул!» гэжэ зальбараад,
Сагай ондоо болоһые
Сасуулжа зосоогоо үзэнэ.
Бүдүүлиг хуушан ажалнай
Бусахаа болёо гэлсэнэ.
Зэргэ хүдэлэн байһан
Зернопульт, ВИМ-ые
аладлаад,
Аюул томо, һүрөөтэй
Амбаар складуудаа үзэхэдөө:
«Арьяа баала!» гэжэ
Аманһаа алдаад сошоһон
Дулмын эжы тээшэ
Дууһан хараад абана.
Аяар зуун хүнэй
Амарха гостиницын тэндэ
Хүдэлгэн хүдэлгэн толгойтоо
Хүгшэд удаан байбад лэ.
«Баярлаһан хирээ бархирха» —
Барандаа нюдөө аршаба.
— Айлшад, оргты! — гэжэ
Альгаа дэлгээн байжа,
Номоог-Толгойн эзэн
Номгон даруугаар уриба. —
Талын булагай аршаанаар
Тандаа гэжэ шанаһан
Буряад ногоон сайнин
Бусалаад, болоод байна лэ.
Шэнинсэ баян таряанай
Шэнэ талхаар бариһан
Халаашын амта үзэжэ,
Хамта столоводо сайлая.
— Үндэр наһатан, эжынэр,
Үзэһэн хараһан юумытнай
Үниш түхеэрээ бэшэбди, —
Эрхилэгшэ Бадмаев
Энеэбхилэн хэлэбэ.
— Нэгэ жэлэйл туйлалта! —
Нэмэжэ түрүүлэгшэ дуугарба.
Хамаг эдэ бүгэдые
Хараад үзөөд байхадаа,
«Зоной хүсэн ехэ!» — гээд,
Зосоо зосоогоо шидэжэ,
Хоорoор хүгшэд хэлэбэд:
— Колхозоймнай элеватор!
Холын гүнзэгы удхатай
Хоёрхон буряад үгэ
Шэнэ сагай хүгжэлтын
Шэнжые мэргээр тодолбо.

(Түгэсхэл. Эхиниинь газетын январиин 13—14-нэй номернуудта).

«ПРАВДА БУРЯТИИ»
МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

НЭГЭДЭХИ ХУУДАҺАН. Республикын механизаторнуудай зүблөөн дээрэ баталан абтаһан 1972 оной социалис уялганууд. «Табан жэлэй түүхэһээ», гэһэн ниитэ гаршаг доро информацинууд. ТАСС-ай һүүлшын һонинууд.
ХОЁРДОХИ ХУУДАҺАН. «Коммунизм байгуулалга — научно-техническэ революци» — гэжэ Г. Епископоссовой статья. «Зуургалга» — Ю. Коркиной статья.
ГУРБАДАХИ ХУУДАҺАН. Г. Епископосовой статьягай үргэлжэлэл. «Автор юундэ гомдооб?» — А. Коротаевагай статья. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ.
ДҮРБЭДЭХИ ХУУДАҺАН. Спортын һонинууд.

СОЁЛШОДОЙ СЕМИНАР ЭХИЛЭЭ

Республикымнай аймагуудтахи соёлой ордонуудай хүдэлмэрилэгшэд, уран һайханай бүлгэмүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй семинар соёл гэгээрэлэй училищида эхилбэ.

Семинарта хабаадагшад хүн зоной сүлөөтэй сагые культурнаар үнгэргэхэ хэрэгые һайнаар эмхидхэхэ, үдэшэнүүдые яажа үнгэргэхэ тухай зүбшэн хэлсэхэ юм. Тиихэдэ эдэнэр шэнэ дуунуудые сээжэлдэжэ, мүнөө үеын хатар танцада һураха юм.

Н. ДАНЦАРУНОВА.

СЭ ЭНХИР КРАН

МОСКВА. 14.05 — «Читайгород» гэжэ хүүгэдтэ зорюулагдаһан программа. 14.35 — орон доторхи һонинууд. 14.45 — олон түмэнэй ленинскэ университет. 15.15 — үнгэтэ телевидени. Уран халтиралгаар Европын чемпионат Швециһээ харуулха (буулгабари). 16.45 — «США-гай ябуулжа байһан политика ба шиидхэгдэхэ асуудалнууд». 16.45 — үнгэтэ телевидени. «Бишыхан трагединүүд» — А. С. Пушкинай фильм-спектакль. 17.55 — «Ородой үбэл» гэжэ искусствын фестиваль. Түгэсхэлэй концерт, нэгэдэхи отделени (буулгабари). 18.55 — орон доторхи һонинууд. 19.10 — «Советская Россия» газетын шанда хүртэхын тулада бүмбэгэтэй хоккейгээр болоһон уласхоорондын уулзалга. СССР — Швеци (хоёрдохи хахад, буулгабари).

УЛААН-ҮДЭ: 20.00 — «Альтаир» гэжэ ахалагша классай һурагшадай клуб. 20.45 — телепанорама (буряад хэлэн дээрэ). 21.05 — «Тунгусай богоһонууд» — Красноярска телевиденинин фильм. 21.20 — Т. Хренниковэй концерт.

МОСКВА: 22.05 — үнгэтэ телевидени. «Срок давности» Э. Маркинай телеспектакль. 23.20 — «Циркын галнууд» телевизионно шэнжэлэл. 24.00 — «Саг» — информационно программа.



Саянай орьёл мундарганууд.

П. ЯХНОВЕЦКИЙН фотоэтюд.

МАРШАЛАЙ НЭРЭМЖЭТЭ МУЗЕЙ

«Барон Унгерньн сэрэгшэд Монгол ороной тала руу сухарижа ябаба. Улаан сэрэгшэд тэдэнэй халуун мүрөөр мүшхэжэ, шанга сохилтонуудые хэдэг бэлэй. 1921 ондо Зэдэ нютагай Зэлтэрэ һуурин шадар шанга тулалдаан болоо. Залуу командир К. К. Рокоссовскиин хүтэлбэрилжэ ябаһан 35-дахи полкын морин сэрэгшэд энэ тулалдаанда барон Унгерньн сэрэгшэдые бута сохёо һэн. Полкын командир К. К. Рокоссовский энэ илалтынгаа түлөө Улаан Тугай хоёрдохи орденоор шагнагдаһан юм» гээд армиин генерал П. И. Батов Зэлтэрын найман жэлэй һургуулиин һурагшадта һаяшаг бэшэбэ.

Армиин генерал П. И. Батов, Советскэ Союзай Маршалнууд Г. К. Жуков, И. С. Конев гэгшэд энэ һургуулиин үхибүүдтэй саг үргэлжэ бэшэлсэдэг.

Хэдыхэн жэлэй саана Зэлтэрын найман жэлэй һургуулиин дэргэдэ музей нээгдэһэн юм. «Энэ музей нээхэ хэрэгтэ үнинэй багша В. С. Клочихин ехэ туһа хүргэһэн байна. Музейн нэрэ дээрэ ороноймнай олохон газарһаа бэшэгүүд ерэдэг. Энэ музейдэ Советскэ Союзай Маршал К. К. Рокоссовскиин нэрэ олгогдонхой.

...Гушаад онуудта Зэлтэрын һургуулида багшалһан А. Я. Мартьянова һаяшаг ажаябадалайнгаа намтар тухай бэшэһэн дурасхаалнуудаа энэ музейдэ эльгээбэ. Тиихэдэ үзэг бэшэг мэдэхэгүй зондо туһалдаг, мүн лэ баяд ноёдой гаргадаг балмад харанхы ябадалтай эр... тэмсэдэг һэн. Эс... ноо хамгаалгын ... эдэбхитэйгээр ... далсажа, Москв... дарһаа Берлин ... намтартай. Һайн ... хэрэгэй түлөө бэ... нангүй тэмсэһэн ... Мартьянова ... тусхайта пенсид... раад, Москва ... Балашиха городт... һуудаг юм.

Совет засагай ... шууд сэхээр тэ... бэшэшье олон х... дүлэтэ хэрэгүүд ... бэшэгдэһэн до... нүүд энэ музейдэ ... галагдана. Түрэл ... Эхэ нютагтаа ... һан үхибүүд б... һонирхолтой ... нуудые суглуулж... гуулиингаа музей... мэглэнэ.

Н. АЖЕЕ...

К. Либкнехтын, Р. Люксембургын дурасхаалда

БЕРЛИН. (ТАСС). ГДР-эй хүн зон ёһололой ехэ жагсаал хэжэ, немец ба уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ажал ябуулагшадай — Карл Либкнехтын, Роза Люксембургын дурасхаалые тэмдэглэбэ.

Берлинэй хэдэн арбаад мянган ажалшад улаан тугууд ба транспарантнуудые бариад, К. Либкнехтын, Р. Люксембургын болон немец пролетариадай бусад суута хүбүүдэй хүүрэй хадагалагдажа байдаг газарта табигдаһан гранит хүшөөгэй үбэртэхи трибунын хажуугаар дабшан гарабад.

Карл Либкнехтын, Роза Люксембургын хүүр дээрэ веногууд табигдаа. СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь Г. Аксен жагсаалда хабаадагшадта хандажа үгэ хэлэбэ.

Шэнэ томилолгонууд

КАИР. (ТАСС). Араб Социалис Союзай Центральна Комитет президент Анвар Сададай хүтэлбэри доро болоһон заседани дээрээ премьер-министрэй нэгэдэхи орлогшо, промышленностиин, нефтиин ба минеральна баялигуудай министр Азиз Сидки гэгшын премьер-министрээр томилогдоһые һайшааба. Египедэй шэнэ правительство эмхидхэн байгуулхыень Азиз Сидкидэ даалгагдаа.

АСС-эй ЦК-гай тэрэл заседани дээрэ премьер-министрэй орлогшо, хүдөө ажахын, аграрна реформын, шэнэ газар ашаглалгын министр Сайед Марей АСС-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретаряар һунгагдаа. МЕН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Сайед Марей Араб Социалис Союзай Политическэ комитедые мүн лэ толгойлхо юм ха.

Премьер-министр байһан Махмуд Фавзи Египедэй вице-президентээр томилогдобо.

Италиин правительство тушаалһаа буунхай

РИМ. (ТАСС). Италиин Республикын президент Дж. Леоне мүнөөнэй правительственна зүришэлдөөнһөө гараха арга бэдэрэн, политическэ зүбшэлгэнүүдые хэжэ эхилээ. Республикын президентнүүд байһан Дж. Гронки ба Дж. Сарагадтай, тэрэшэлэн Италиин парламентын сенадай түрүүлэгшэ А. Фанфани, депутадуудай палатын түрүүлэгшэ А. Пертини гэгшэдтэй уулзаба.

АВИАТОРНУУДАЙ БУҺАЛГААН

ОТТАВА. (ТАСС). Аэропортнуудай диспетчерскэ албанай хүдэлмэрилэгшэдэй ниитэ национальна буһалгаан Канадада эхилбэ. Канадын авиалининүүдэй диспетчернүүдэй профсоюзай ба правительствын түлөөлэгшэдэй хоорондо хэгдэһэн салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай хэлсээнүүдһээ үрэ гараагүйн һүүлээр Канадын 16 аэропортын диспетчерскэ албанай 1600 хүдэлмэрилэгшэд ажалдаа гараагүй.

Ганадахи байдал тушаа

КОТОНУ. (ТАСС). Национальна абаралгын совет «шэнэ конституциие Ганын арад зоной һайшааха хүрэтэр хүсэндөө байха декредүүдые» гаргаха болоно.

Ганын национальна абаралгын соведэй түрүүлэгшэ, полковник И. К. Ачеампонгын захиралтын үндэһөөр, генерал-лейтенант А. Африф гэгшэ хиналтада абтаа. Тушаалһаа буулгагдаһан премьер-министр Кофи Бусигай засагые һэргээхэ зорилгоор хорото үгэсэлгэ хээ гэжэ тэрэ гэмнэгдэнэ. Генерал А. Африф 1966 оной сэрэгэй урбалта эмхидхэлсэһэн гол хүнүүдэй нэгэн байһан юм. Тиигээд Африф гэгшэ сэрэгэй захиргаанай үедэ Ганые толгойлһон, Национальна сүлөөлэлгын совет гэдэгые толгойлһон байгаа.

ХИЛЫН СААНАҺАА

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

Маджибур Рахманай мэдүүлгэ

ДАККА. (ТАСС). «Сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй, нейтралитет сахиха, амгалан ёһоор харилсан оршохо, бэеэ дааһан байдал хангаха, дэлхэйн бүхы арадуудтай хани барисаа байгуулха гээшэ Бангладешэй Арадай Республикын баримталха гадаадын политическэ хараа бодолой гол ёһонууд болоно». — гэжэ премьер-министр Маджибур Рахман ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

Шаналалай митинг, суглаанууд

ДАККА. (ТАСС). Январиин 16-да Бангладешэй Арадай Республикын бүхы нютагуудаар гүрэнэй тугууд буулгагдаа. Энэ воскресенинь Эхэ оронойнгоо сүлөөтэ байдалай түлөө ами наһала үгэһэн тэмсэлшэдэй дурасхаал тэмдэглэхэ национальна шаналал гашуудалай үдэр болгогдон соносхогдобо.

Политическэ партинууд, ниитын ба профсоюзай эмхинүүд шаналал гашуудалай митингнүүд, суглаануудые үнгэргөө. Тэдээндэ Бангладешэй олон миллион гра...данинууд хабаадаба.

Тэдэ митингнүүдтэ хабаадаг... Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө, б... дааһан байдалые дотоодын, га... дын хархис этэгээдүүдэй хор... аашануудһаа хамгаалхаар та... риглаа.

Тобшохоноор

КАТМАНДУ. (ТАСС). МИД-эй тусхай түлөөлэгшын эндэ мэдүүлһэнэй ёһоор, Бангладешэй Арадай Республикые Непал мэдэрбэ. Тиин энэ республикые дипломатическа ёһоор мэдэрһэн тухайдаа найман гүрэн соносхоод байна.

ДЕЛИ. (ТАСС). Зүүн Пакистанһаа хашагдан зугадагшадые Бангладештэнь нүүлгэн бусааха даабаритай тусхай түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, хашагдан зугадаһан 3 миллион шахуу бенгалецууд Эхэ орондоо бусанхай.

Адагынь 3 миллион хүн алагдаһан байг...

ЛОНДОН. (ТАСС). Баруун ...кистанай сэрэгэй засагаарх... Зүүн Бенгалида үүдхэһэн хю...гын үеэр адагынь гурба милл... хүн алагдаһан байгаа гэжэ Б...ладешэй премьер-министр М...жибур Рахман Англиин «Ай-...ви» гэжэ телевизионно компан... корреспондентдэ интервью үгэ...дөө, Дакка хотодо мэдүүлбэ. ... тээгдэһэн хүнүүдэй тоо ми... нэрлэгшэһээ олоншье бай... магад гэжэ тэрэ тэмдэглээ. ...руун Пакистанай сэрэгүүд З... Бенгалидахи бүхы гэр байш... гуудай 25 процентые һандар... һан байгаа гэжэ Маджибур Р... ман мүн лэ мэдүүлбэ.

Папрúодуудай добтолгонууд

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд американо-сайгон сэрэгүүдэй баазанууд ба бэхилэлтэнүүдтэ эсэргүү сохилтонуудые хэжэ үргэлжэлһөөр.

Урда Вьетнамһаа абтаһан мэдээнүүдһээ харахада, январиин 15-най урда һүни НВСО-гой подразделенинүүд Митхо, Куангнгай провинцинуудтахи сайгон хархис сэрэгүүдэй хэдэ хэдэн баазанууд ба бэхилэлгэнүүдые добтолһон, артиллереэр буудаһан байна.

Январиин 16-най урда һүни Урда Вьетнамай патриодууд Камраниин портдохи американ агаарай-сэрэгэй баазые үхэр буугаар буудаа. Тэрэшэлэн энэ баазаһаа баруутаар байһан сайгон армиин сэрэгүүд добтологдобо.

Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд (НВСО) январиин 16-най туршада сайгон хархис сэрэгүүдэй 30 гаран бааза, бэхилэгдэмэл газарнуудые добтолһон байна.

Январиин түрүүшын арбан хоногой турша соо Контум, Дарлак, Зялай провинцинуудай патриодууд түбэй гүбээтэ нютагуудта дахуул армиин 200 шахуу солдат ба офицерые алаһан, шархатуулһан, плендэ абаһан, сэрэгэй 25 машина, 2 ехэ буу һандааһан, 1 вертолёт буудажа унагааһан байгаа.

Меконго мүрэнэй адагтахи Лонган провинцида декабриин турша соо «номгодхоохо» ябуулганууда хабаадаһан дайсанай подразделенинүүдтэ эсэргүү хэдэ хэдэн добтолгонууд хэгдээ. Тиигэһэнэй эсэстэ дайсанай 130 солдат ба офицер хүлһөө буулгагдаа, сэрэгэй 2 судна үһанда шэнгээгдээ.

ҺҮРЭГӨӨРӨӨ БОМБОДОБО

ХАНОЙ. (ТАСС). США-гай ВВС-эй «В-52» гэжэ томо бомбардировщигууд Урда Вьетнамай хүн зоноор олон районуудые һүрэгөөрөө бомбодожо үргэлжэлһөөр.

ЮПИ агентствын корреспондентын Сайгонһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, январиин 17-до түбэй гүбээтэ нютагуудта агаарһаа добтолгонууд хэгдэһэн байна. Американецууд 7,5 тонныын «Дэзи каттер» гэжэ угаа томо бомбонуудые дахинаа хэрэглэбэ.

Ханойдо тунхаглагдаһан мэдээнүүдэй ёһоор, Индохитадта, гол түлэб Урда Вьетнамда, США-гай хэрэглэһэн тэһэрдэг бодосуудай ниитэ хэмжээн 7 миллион тонно болоно. Тэдэнэй 3 миллиониинь бомбонууд.

ХҮНДЭНЬ ЕХЭЭР БУУРА...

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Индо-П...кистандахи хёморооной үедэ Х...боото Штадуудай баримтал... Индидэ тон харша хараа бо... США-гай нэрэ хүндые ехээр ...гаагаа гэжэ американ хэблэл ...дэрнэ.

Вашингтоной засагай газа... хэдэн олон тушаалтадай ... намжын ёһоор, США-гай ба... талһан энэ хараа бодолынь ... мэл хараа бодол баримталдаг ... кинтэй ойртолсохо хүсэл эр... зэлһээ уг унгитай байгаа ... «Крисчен сайенс монитор» ...дэглэбэ.

США-гай Урда Азидахи, ма... бүхы дэлхэйдэхи хараа бод...донь ехэ сохилто хэгдэбэ г... «Вашингтон пост» бэшэнэ.

Бүхы Азида американ пра...тельствын ябуулгын тон хүндэ... болоһые гэршэлһэн, бусад ... нуудай ниислэлнүүдһээ абта... мэдээсэлнүүдые «Нью-Йорк по... тунхаглаа.



Индохитадтахи США-гай политикые элишэлһэн Пентагоной нюуса документнүүдые Америкын газетэнүүдтэ үнгэрэгшэ зун үгэжэрхиһэн Эллсбергын хэрэгые Лос-Анджелеста январь һарада хаража үзэбэ. (Газетэнүүдһээ).

ХҮБҮҮНИИНЬ ЭСЭГЭДЭЭ: «Америкэ бү нээгыш! Энэш бултанда үнинэй мэдээжэл!»

«Тайм» гэжэ американска журналһаа абтаһан карикатура.

ТАСС-ай фотохронико.

Мальта тухай хэлсээн...

РИМ. (ТАСС). Англиин обо...ны министр Каррингтон... НАТО-гой генеральна секрет... Луинстой Мальтын премьер-м...нистр Мантоффой хэһэн тур...шын хэлсээнүүд дүүрэбэ.

Уулзалгын дүүрэмсээр жур...листнуудта Минтофф иигэжэ ... дүүлээ: «Тус аралай дотоо... хэрэгүүдтэ хабаадахагүйбди» ...һэн найдуулга Англиин пра...тельстваһаа Мальтын правите...ство абаба. Мальтада байһан ...рэгэй түхеэрэлгэнүүд тухай ш... хэлсээ баталха арга боломжо ... гэжэ тоолоод, Мальтын правите...ство энэ арал дээрэһээ Англ... сэрэгүүдые гаргаха эрилтэ т...һан ультиматумаа болюулаа. У...тиматумай болзор январиин 1...най һүниин тэнгээр дүүрэ... байна гэжэ Минтофф хэлэбэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонуу...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-..., приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-..., отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-..., 63-86, оропаганды и агитации — 56-23, промышленности ..., строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-..., культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, ... формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машин... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-03341. Заказ № 11...